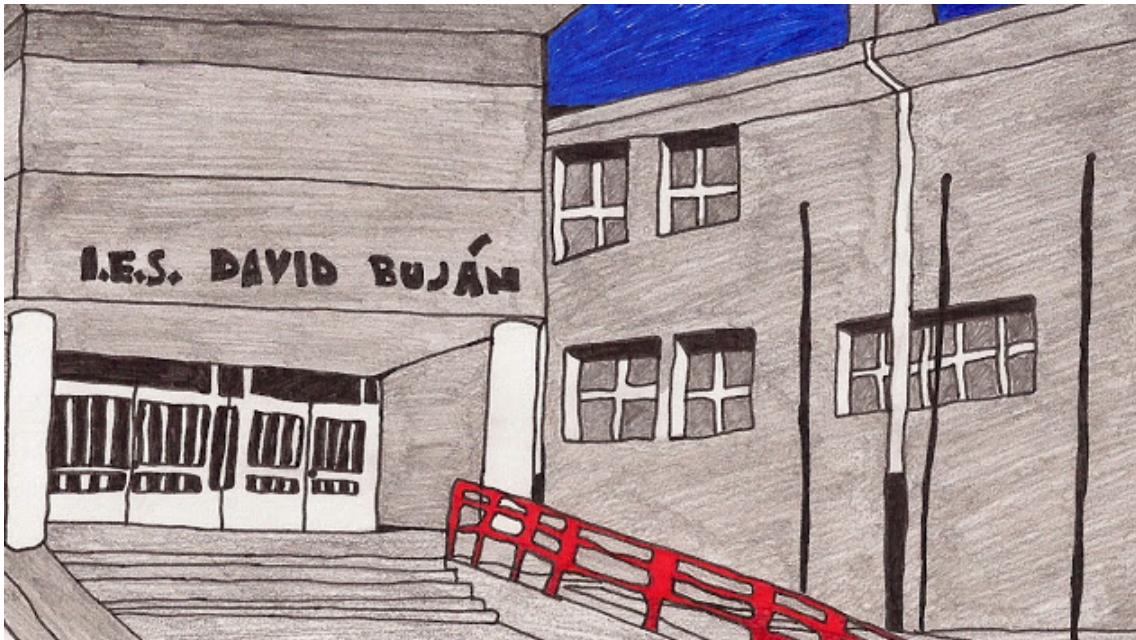

I.E.S DAVID BUJÁN

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA. DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN.

2º ESO

CURSO ACADÉMICO 2022-23

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	3
2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZXE AVAILABLES DA MATERIA QUE FORMA PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.....	6
3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.	15
4. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.	23
5. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS	24
6. CONCRECIONES METODOLÓXICAS	24
7. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	26
8. AVALIACIÓN. CRITERIOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO. PLAN DE REFORZO.....	27
8.1.CRITERIOS DE AVALIACIÓN cualificación e promoción.	28
8.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	28
8.3.CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN	29
9. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE. (Ver tamén en Anexos a enquisa da avaliação da profesora)	29
10. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.....	31
11. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDIMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DE BACHARELATO.	32
12. DESEÑO DE AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.....	32
13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE. MEDIDAS DE INTERVENCIÓN PARA MELLORAR A INCLUSIÓN EDUCATIVA.....	33
14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.	35
15. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PROXECTO LECTOR.....	37
17. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN DE CONVICENCIA	38
18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.	38
19. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.	39
ANEXOS.....	41
RUBRICAS	42
AVALIACIÓN DA PROFESORA	44

2º E.S.O

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

Esta programación foi elaborada seguindo as pautas acordadas pola CCP para o actual curso, e considero necesario comenzar por salientar que a presenza do ensino relixioso na escola responde, en primeiro lugar, á importancia que esta asignatura ten dentro da educación para que o alumno poida conseguir un desenvolvemento pleno e integral da súa personalidade. A necesidade de sentido do ser humano é unha evidencia á que a escola necesariamente debe dar resposta. A educación da dimensión relixiosa é parte fundamental para a maduración da persoa. Non podería existir unha formación integral e unha educación de calidade, si non se permite o desenvolvemento de todas as dimensíons inherentes ao ser humano, entre as cales atópase a relixiosa. Esta capacidade básica da persoa adquire o seu auténtico cumprimento cando se descobre o sentido da vida. O ensino da relixión católica no centro escolar axudará aos estudiantes a ensanchar os espazos da racionalidade e adoptar unha actitude de apertura ao sentido relixioso da vida, sexa cal fora a súa manifestación concreta.

A Declaración Universal de Dereitos Humanos de 1948 recoñece a liberdade relixiosa de persoas e pobos. Pola súa banda, a Constitución Española non só recoñece a liberdade relixiosa senón tamén garante «o dereito que asiste aos pais para que os seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas conviccións» no artigo 27.3. Un dereito que tamén forma parte de tratados internacionais recoñecidos por España como o Pacto Internacional de Dereitos Económicos Sociais e Culturais no seu artigo 13.3 e a Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea, artigo 14.3, entre outros.

A Igrexa, como se recolle no número 2 da Gravissimum Educationis, realizou continuos esforzos para favorecer que a formación relixiosa se imparta no ámbito escolar, como contribución decisiva á formación integral da persoa. Por ese motivo, a Santa Sé subscribiu un Acordo Internacional co Estado Español sobre Ensino e Asuntos Sociais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, onde se outorga a competencia para elaborar o currículo da asignatura de Relixión e Moral Católica á xerarquía eclesiástica (art. 6).

O ensino da relixión católica na escola responde á necesidade de respectar e ter en conta o conxunto de valores e significados nos que a persoa naceu como hipótese explicativa da realidade e que se denomina tradición.

Para iso, a relixión católica pretende contribuír á educación integral do estudiante en dúas direccións. Por unha banda, responde á dimensión relixiosa de todo ser humano e, por outra, introducendo na realidade á luz dunha hipótese ofrecida por unha historia e unha tradición. Deste xeito, se promove o recoñecemento dun sentido da existencia dun xeito coherente co propio desenvolvemento psico-evolutivo do alumnado.

A Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para Mellora da Calidade Educativa, LOMCE, no artigo 6.1, define o currículo como a regulación dos elementos que determinan os procesos de ensino e aprendizaxe para cada un dos ensinos. Por iso, o contido do currículo parte da experiencia humana e desenvólvese de xeito respectuoso coas etapas do desenvolvemento infantil e adolescente, colaborando, neste sentido, coas aprendizaxes instrumentais e transversais propios de cada etapa educativa.

O desenvolvemento do currículo se estrutura en catro grandes bloques que pretenden recoller o saber antropolóxico cristián acumulado ao longo dos séculos. Eses bloques parten do sentido relixioso do home, continúan co estudo da revelación; Deus maniféstase ao home e faino nunha historia concreta, con personaxes e situacións que o alumnado debe coñecer e que contribuirán á súa comprensión do mundo. Dita revelación culmina en Xesucristo e a mensaxe evanxélica, centro do terceiro bloque do currículo e eixe vertebrador da asignatura. Para rematar, estívades a Igrexa como manifestación da presenza continuada de Xesucristo na historia. Convén subliñar, que lonxe dunha finalidade catequética ou de adoutrinamento, o ensino da relixión católica ilustra

aos estudantes sobre a identidade do cristianismo e a vida cristiá. Estes catro bloques que compón a asignatura de relixión católica inclúen conceptos, procedementos e actitudes, que permite o coñecemento de si mesmo, da realidade e dos problemas que esta suscita. Por iso, os contidos xerais da asignatura contribúen á consecución dos obxectivos propostos para as diferentes etapas.

Este currículo válese dos elementos cristiáns presentes na contorna do alumnado, as imaxes e símbolos, a linguaxe e outros recursos, para a comprensión da relixiosidade propia de cada etapa evolutiva. Desenvólvese así a competencia en comunicación lingüística, que se serve da linguaxe que conforma a cultura e tradición que se transmite dunha a outra xeración. Así, a linguaxe bíblica e a súa riqueza de expresión e simboloxía, a linguaxe doutrinal e a súa precisión conceptual, analítica e argumental e a linguaxe litúrxica e a súa proximidade á linguaxe dos símbolos do pobo cristián, axudarán ao desenvolvemento desta competencia nos estudantes. Sen esquecer a singularidade que esta asignatura aporta á dimensión de escoita da comunicación.

Así mesmo, o ensino escolar da relixión católica favorece o desenvolvemento da responsabilidade persoal e social e das demais virtudes cívicas, para o ben común da sociedade, contribuíndo así á adquisición das competencias sociais e cívicas. Esta educación da dimensión moral e social da persoa, favorecerá a maduración dunha corresponsabilidade, ao exercicio da solidariedade, da liberdade, da xustiza e da caridade.

Por outra banda, a relixión católica aporta á competencia cultural e artística o significado e valoración crítica de tantas obras da nosa contorna, motivando o aprecio pola propia cultura e estímaa adecuada doutras tradicións culturais e relixiosas. A cultura e a historia occidental, a propia historia, non poden ser comprendidas e asumidas si prescíndese do feito relixioso presente sempre na historia cultural dos pobos. De igual modo, a expresión artística da fe segue colaborando na actualidade no enriquecemento do noso patrimonio cultural.

A competencia para a autonomía e iniciativa persoal desenvólvese no estudiante partindo do verdadeiro coñecemento de si mesmo, das súas potencialidades, da súa dignidade e do seu sentido. A formación relixiosa católica aporta a devandita competencia unha cosmovisión que dá sentido á vida e, á cultura e á identidade da persoa humana. Unha cosmovisión que fai posible a formación integral do estudiante frente a visións parciais.

En canto aos contidos procedimentais, a asignatura de relixión católica forma de xeito transversal nunha serie de procedementos fundamentais para a comprensión do feito cristián. Estes contidos procedimentais adquírense ao longo do desenvolvemento curricular, colaborando así na consecución das competencias asignadas aos currículos de ESO e Bacharelato. Concretamente os contidos procedimentais de relixión católica desenvolverán especialmente as seguintes competencias: Comunicación lingüística, Aprender a aprender, Competencias sociais e cívicas e Conciencia e expresións culturais.

CONTEXTUALIZACIÓN

O instituto onde imos a impartir esta materia e para o que programamos é o IES David Buján atópase no lugar de Sigrás, en Camiño dos Cacharros n.º 1, no concello de Cambre.

O Centro leva funcionando dende o curso 1990-1991. Consta dun edificio de dous pisos e unha zona exterior, na que hai un patio, unha pista polideportiva, un estacionamento, un pequeno recinto cuberto -onde se atopan os vestuarios- e unha zona de xogo.

O número de alumnas e alumnos do IES David Buján é aproximadamente de 400 e procede, na súa maioría, do propio concello, tras o seu paso polos colexios adscritos; aínda que tamén recibimos alumnado de concellos limítrofes como Carral, Culleredo, Oleiros e Mabegondo, sobre todo no Bacharelato. Trátase dun estudiantado bastante homoxéneo, de clase media na súa meirande parte, e os problemas de integración, absentismo escolar etc. son puntuais.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

O IES David Buján oferta estudos de ESO e bacharelato. É un centro de liña dous na secundaria e liña tres en bacharelato.

Os departamentos didácticos ofertan un amplo abano de actividades complementarias e extraescolares e fomentan a participación do noso alumnado en distintas competicións e eventos.

MATERIAS QUE IMPARTE O DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN E MORAL CATÓLICA.

CURSOS E GRUPOS QUE DEPENDEN DO DEPARTAMENTO:	ESO 1º, 2º, 3º, 4º BAC 1º, 2º
---	----------------------------------

LIBROS DE USO PARA O ALUMNADO.

1º ESO (À espera de decidir libro)

2º ESO “RELIXIÓN CATÓLICA” Edit. ANAYA (Galego)

3º ESO (À espera de decidir libro)

4º ESO “RELIXIÓN CATÓLICA” Edit. ANAYA (Galego)

1º BAC (À espera de decidir libro)

2º BAC “RELIGIÓN CATÓLICA” Edit. ANAYA (Castelán)

PROFESORADO QUE FORMA PARTE DO DEPARTAMENTO:

MARÍA-CARMEN FREIRE PINTOR.

Asdo.

2. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMA PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.

Na descripción do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adétranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en indicadores de seguimento (entre dúas e cinco por competencia), grandes alicerces que permiten describila dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que devanditos indicadores divídanse, á súa vez, no que se denominan descritores da competencia, que serán os que «describan» o grado competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento atoparemos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en desempeños competenciais, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, xa que logo, concreto e obxectivable. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materia e cursos da etapa.

Por outra banda, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos valores, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos podamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as diferentes potencialidades de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

NA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA

A área de Relixión Católica contribúe ao desenvolvemento das competencias desde as súas finalidades educativas, obxectivos, contidos e actividades de aprendizaxe e avaliación.

No libro de texto do alumnado, desenvólvense as competencias nas actividades de ensino-aprendizaxe de cada unidade, e de forma máis específica, nas tres páginas que comprenden o «Obradoiro de intelixencias múltiples». Estas páginas están suscitadas como un taller educativo onde o alumnado, por medio da reflexión, a actividade e a aplicación, desenvolve as competencias. Especialmente, trabállanse as competencias desde a intelixencia espiritual, a intelixencia emocional e a educación en valores, así como as seguintes propostas do currículo de Relixión Católica (2015):

- A competencia en comunicación lingüística.
- As competencias sociais e cívicas.
- A competencia cultural e artística.
- A competencia para a autonomía e iniciativa persoal.
- A competencia de aprender a aprender.
- A competencia de conciencia e expresións culturais.

O Departamento de Relixión e o de Filosofía (Valores Éticos), seguindo as indicacións do Xefe de Estudos, reunímonos para acordar as porcentaxes de maneira conxunta. E concluímos as seguintes porcentaxes (Acta 7 do 20-3-2018).

Comunicación Lingüística 20%
Comunicación Digital 10%

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Aprender a aprender 15%
 Competencia Social e Cívica 20%
 Conciencia e Expresión Culturais 20%
 Sentido de Iniciativa e Espírito Emprendedor 15%

CONCRECIÓN DA RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMA PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS. 2º ESO

RELIXIÓN 2º ESO

Resolución de 11 de febreiro de 2015, da Dirección Xeneral de Avaliación e Cooperación Territorial, pola que se publica o currículo da ensinanza de Relixión Católica da Educación Primaria e da Educación Secundaria Obrigatoria.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	C	COMPETENCIAS CLAVE ASOCIADAS						
		CL	CMT	CD	AA	CSC	SIEE	CEC
RE1.1.1	1.1 Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.	I	X			X	X	
RE1.2.1	2.1 Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano.	I	X			X	X	
RE1.3.1	3.1 Valorá, en situacións do seu ámbito, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.	B			X	X		X
RE1.4.1	4.1 Clasifica accións do ser humano que respectan ou destrúen a creación e os cambios para potenciar os dereitos humanos, a convivencia, o progreso e a paz.	B				X	X	X
RE1.4.2	4.2 Deseña en pequeno grupo un plan de colaboración co seu centro educativo no que se inclán polo menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo.	I		X			X	
RE2.1.1	1.1 Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles.	B	X			X		X
RE2.2.1	2.1 Se interesa por coñecer e valorá a resposta de fe o Deus que se revela.	B			X		X	X
RE2.3.1	3.1 Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.	B	X					X
RE2.4.1	4.1 Lee, localiza e esquematiza os criterios recollidos na Dei Verbum en torno á interpretación da Biblia valorándolos como necesarios.	A	X					X
RE2.5.1	5.1 Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos.	A	X			X	X	
RE2.5.2	5.2 Coñece e xustifica por escrito a existencia nos Libros Sagrados do autor divino e o autor humano.	I	X			X		
RE3.1.1	1.1 Coñece e describe as características do Deus cristián.	B	X					X
RE3.1.2	1.2 Lee relatos mitolóxicos, localiza trazos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.	I	X		X	X		X
RE3.2.1	2.1 Recofece, describe e acepta que a persoa humana necesita do outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus.	I	X			X	X	X
RE3.3.1	3.1 Confecciona materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica e os relaciona coas verdades de fe formuladas no Credo.	I			X			X
RE3.4.1	4.1 Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.	I	X			X		
RE4.1.1	1.1 Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características.	I	X	X	X	X		
RE4.1.2	1.2 Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo pagán.	B	X	X	X	X		X
RE4.2.1	2.1 Describe e valorá a raíz da unidade e santidadade da Igrexa.	B	X			X		X
RE4.2.2	2.2 Elabora materiais, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación, onde se reflicte a universalidade e apostolicidade da Igrexa.	I		X			X	X

COMPETENCIAS CLAVE: CL: Competencia lingüística. CMCT: Competencia matemática ciencia e tecnoloxía. CD: Competencia dixital AA: Aprender a aprender CSC: Competencia social e cívica. SIEE : Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. CEC: Conciencia e expresións culturais.

Código: B= Básico, necesario para aprobar. I= Intermedio, para nota correspondente a Notable. A= Avanzado, corresponde a Sobresaínte.

COMPETENCIAS CLAVE: DESCRIPTORES E DESEMPEÑOS

UNIDADE 1 Deus, persoa e relixión

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística.	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita e comprende o mito e o relato bíblico da unidade.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	- Relaciona os diversos contidos da unidade.
Tratamento da información e competencia dixital.	Empregar distintas fontes para a busca de información.	- Consulta e investiga en Internet para a elaboración de actividades.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Aprender a aprender.	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá.	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	- Selecciona valores necesarios para a sociedade actual.
Autonomía e iniciativa persoal.	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	- Participa de forma responsable no traballo de parella e de pequeno grupo.
Cultural e artística.	Expresar sentimientos e emocións desde códigos artísticos.	- Expresa os seus sentimientos por medio da creación de mandalas.
Cultural e histórica.	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Valora a achega das relixións na vida das persoas e pobos.
Competencia humanizadora e ético-moral.	Concibir unha escala de principios e valores propia e actuar conforme a ela.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
Competencia de sentido transcendente.	Comprender o xeito cristián de ver a vida.	- Valora o ser humano desde a perspectiva cristiá.

UNIDADE 2 Dignidade e vida cristiá

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita, le e comprende os contidos, o relato e as citas bíblicas da unidade.
	Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.	- Expresa os seus sentimientos sobre o tema específico.
Tratamento da información e competencia dixital	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	- Participa nun cine-fórum.
Aprender a aprender	Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...	- Fai valoracións sobre a dignidade do ser humano.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	- Interioriza valores que humanizan as persoas.
Autonomía e iniciativa persoal	Ser constante no traballo superando as dificultades.	- Realiza as súas tarefas aproveitando os tempos.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Cultural e artística	Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.	- Medita e reflexiona sobre a dignidade humana a partir do visionado dunha película.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Investiga o fundamento bíblico da dignidade humana.
Competencia humanizadora e ético- moral	Concibir unha escala de principios e valores propia e actuar conforme a ela.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvimento dun proxecto persoal de vida.
Competencia de sentido transcendente	Valorar os principais modelos de vida cristiá.	- Descobre a Xesús de Nazaret e a Virxe María como os principais modelos de vida cristiá.

UNIDADE 3 Acción humana e moral católica

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita, le e comprende os diversos apartados e o relato bíblico da unidade.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	- Relaciona os diversos contidos da unidade.
Tratamento da información e competencia dixital	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	- Descobre as mensaxes e ensinanzas dunha película.
Aprender a aprender	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.	- Deseña un plan de colaboración no seu centro educativo.
Autonomía e iniciativa persoal	Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.	- Participa de forma responsable no traballo de grupo.
Cultural e artística.	Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.	- Manifesta interese pola escenografía e ambientación dunha película.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Interpreta a moral de Xesús de Nazaret como modelo de acción persoal.
Competencia humanizadora e ético- moral	Concibir unha escala de principios e valores propia e actuar conforme a ela.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvimento de valores xenuinamente cristiáns, como o da verdadeira liberdade.
Competencia de sentido transcendente	Compreender o xeito cristián de ver a vida.	- Valora o sentido e finalidade da moral católica como acto de colaboración no plan de Deus.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

UNIDADE 4 Revelación e relación con Deus

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita e comprende os textos, contidos e o relato bíblico da unidade.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	- Expón un traballo e escoita con respecto as preguntas e opinións sobre este.
Tratamento da información e competencia dixital	Elaborar e publicitar información propia derivada da obtida a través de medios tecnolóxicos.	- Selecciona e emprega recursos tecnolóxicos para a elaboración de traballos.
Aprender a aprender	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	- Realiza actividades de autoavaliación.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.	- Descobre o valor cristián da oración.
Autonomía e iniciativa persoal	Mostrar iniciativa persoal para comenzar ou promover accións novas.	- Experimenta unha actitude positiva derivada da interiorización dos contidos aprendidos.
Cultural e artística.	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	- Presenta traballos de investigación de forma creativa.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Mostra interese polos personaxes significativos do pobo de Israel.
Competencia humanizadora e ético- moral	Concibir unha escala de principios e valores propia e actuar conforme a ela.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
Competencia de sentido transcendente	Recoñecer e aceptar a revelación de Deus.	- Descobre que nos podemos relacionar con Deus.

UNIDADE 5 Revelación e fe cristiá

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita e comprende os relatos e o texto bíblico da unidade.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	- Participa en debates seguindo as pautas establecidas.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Tratamento da información e competencia dixital	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	- Descobre as mensaxes e ensinanzas de cancións e películas.
Aprender a aprender	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	- Realiza un traballo de equipo e expón os resultados á clase.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.	- Escoitar en silencio e respectar os sentimientos dos demais.
Autonomía e iniciativa persoal	Mostrar iniciativa persoal para comenzar ou promover accións novas.	- Experimenta unha actitude positiva derivada da interiorización dos contidos aprendidos.
Cultural e artística.	Expresar sentimientos e emocións desde códigos artísticos.	- Elabora un diario con sentimientos profundos.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Expresa a orixinalidade da fe cristiá.
Competencia humanizadora e ético- moral	Coñecer e apreciar os valores e virtudes presentes na fe cristiá.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
Competencia de sentido transcendente	Recoñecer a intervención de Deus na historia.	- Confía en Xesús como aquel que é experto en Deus.

UNIDADE 6 Como interpretar a Biblia.

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita, le e comprende os contidos, experiencias e o relato bíblico da unidade.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	- Participa en debates seguindo as pautas establecidas.
Tratamento da información e competencia dixital	Elaborar e publicitar información propia derivada da obtida a través de medios tecnolóxicos.	- Describe as aprendizaxes realizadas tras unha investigación.
Aprender a aprender	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	- Realiza actividades seguindo unhas pautas dadas.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de colaboración establecidos.	- Participa na resolución de actividades e no desenvolvemento de diálogos e debates.
Autonomía e iniciativa persoal	Mostrar iniciativa persoal para comenzar ou promover accións novas.	- Experimenta unha actitude positiva derivada da interiorización dos contidos aprendidos.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Valora a importancia da Biblia como a Palabra de Deus.
Competencia humanizadora e ético- moral	Tomar conciencia de como a fe cristiá dá resposta ás interrogantes do ser humano.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns como o da amizade.
Competencia de sentido transcendente	Comprender o valor cristián da Biblia para a persoa humana.	- Expón para que lle serviu coñecer a vida a nivel persoal.

UNIDADE 7 O Deus cristián

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita, le e comprende os contidos e o relato bíblico da unidade.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	- Emprega os conceptos e o vocabulario do tema nas súas exposicións orais e escritas.
Tratamento da información e competencia dixital	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	- Selecciona material e ideas necesarias para o traballo de clase, individual, por parella e grupal.
Aprender a aprender	Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.	- Mostra interese polo uso dos recursos propios da unidade.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de colaboración establecidos.	- Participa na resolución de actividades e no desenvolvemento de diálogos e debates.
Autonomía e iniciativa persoal	Mostrar iniciativa persoal para comenzar ou promover accións novas.	- Experimenta unha actitude positiva derivada da interiorización dos contidos aprendidos.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Cultural e artística.	Apreciar a beleza das expresións artísticas e das manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián.	- Manifesta o seu criterio polas expresións musicais e cinematográficas da unidade.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Investiga sobre os atributos do Deus cristián.
Competencia humanizadora e ético- moral	Coñecer e apreciar os valores e virtudes xerados na mensaxe e acontecemento cristián, que se realizan na Igrexa.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns como o da identidade persoal, tomando como modelo a Xesús de Nazaret.
Competencia de sentido transcendente	Comprender a orixinalidade do Deus un e trino.	- Expresa o misterio da Santísima Trindade e a súa orixinalidade.

UNIDADE 8 Fe, Credo e vida eterna

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	- Escoita, le e comprende os contidos e os relatos bíblicos da unidade.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	- Emprega o vocabulario específico da unidade nas súas expresións orais e escritas.
Tratamento da información e competencia dixital	Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.	- Descobre as mensaxes e ensinanzas de materiais audiovisuais.
Aprender a aprender	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	- Investiga e expresa de forma clara e concisa os contidos aprendidos.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	- Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	- Interioriza a importancia do valor e a necesidade de cambiar.
Autonomía e iniciativa persoal	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	- Selecciona con criterio propio para o bo termo das cuestións formuladas.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	- Investiga o Credo e a escatoloxía cristiá.
Competencia humanizadora e ético- moral	Coñecer e apreciar os valores e virtudes xerados na mensaxe e acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.	- Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
Competencia de sentido transcendente	Valorar a acción salvífica de Deus na historia expresada no Credo cristián.	- Clasifica e expresa o significado do Credo.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

UNIDADE 9 A Igrexa católica

Competencia	Descriptor	Desempeño
Comunicación lingüística	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	<ul style="list-style-type: none"> - Escoita, le e comprende os contidos e os textos bíblicos da unidade.
	Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...	<ul style="list-style-type: none"> - Participa en debates e diálogos respectando as normas de comunicación.
Tratamento da información e competencia dixital	Elaborar e publicitar información propia derivada da obtida a través de medios tecnolóxicos.	<ul style="list-style-type: none"> - Elabora materiais, utilizando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, sobre os contidos da unidade.
Aprender a aprender	Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexiona e avalía a partir dun cuestionario de aplicación persoal.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...	<ul style="list-style-type: none"> - Logra experiencias de aprendizaxes conscientes e gratificantes.
Social e cidadá	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	<ul style="list-style-type: none"> - Interioriza valores como a sociabilidade e a solidariedade.
Autonomía e iniciativa persoal	Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de colaboración establecidos.	<ul style="list-style-type: none"> - Participa na resolución de actividades e no desenvolvemento de diálogos e debates.
Cultural e artística	Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.	<ul style="list-style-type: none"> - Valora a achega do cristianismo desde as súas orixes misioneiras.
Cultural e histórica	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	<ul style="list-style-type: none"> - Investiga sobre as notas da Igrexa.
Competencia humanizadora e ético-moral	Coñecer e apreciar os valores e virtudes xerados na mensaxe e acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa.	<ul style="list-style-type: none"> - Mostra actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
Competencia de sentido transcendente	Valorar o papel das primeiras comunidades na expansión da Igrexa.	<ul style="list-style-type: none"> - Expresa a misión que recibiron e o papel que xogaron as primeiras comunidades cristiás.

**3. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN,
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE.**

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demás, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e coma medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en tódolos ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demás, así como rexeitar a violencia, os prejuízos de calquier tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que estruturase en distintas disciplinas, así como coñecer aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en sé mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisión e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e, si houbera, na lingua coofical da Comunidade Autónoma , textos e mensaxes complexos, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudio da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou más linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- j) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demás, así como o patrimonio artístico e cultural.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo a súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

OBXECTIVOS XERAIS DA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA DE EDUCACIÓN SECUNDARIA

- Educar a dimensión trascendente e relixiosa, partindo da experiencia humana e «dende» e «para» a vida persoal, social, relixiosa e medioambiental.
2. Favorecer a maduración e o desenvolvemento integral da personalidade do alumnado dende unha educación humanista, relixiosa e católica de calidade.
 3. Facilitar a elaboración do proxecto persoal de vida dende unha educación en valores e virtudes humanas, morais, cívicas, democráticas, relixiosas e cristiáns.
 4. Presentar a visión cristián da persoa e a historia dende a realidade cotián, dende o respecto e en diálogo coas principais relixións, antropoloxías e cosmovisións de hoxe.
 5. Ofrecer a cultura relixiosa e a mensaxe cristian-católico en diálogo cas testemuñas de persoas exemplares e os problemas e interrogañtes do mundo actual.
 6. Educar a dimensión cívica e moral dende a aplicación de testemuñas exemplares, valores, virtudes e compromisos para resolver problemas humanos e sociais.
 7. Desenvolver unha ensinanza-aprendizaxe da relixión que promova a apertura ao Misterio, ao sentido relixioso da vida, á experiencia relixiosa e á educación na fe.
 8. Promover as competencias necesarias para dar un sentido pleno á vida e elaborar respostas de sentido último ante as dificultades más existenciais e cotiáns.
 9. Educar na participación social e a práctica de compromisos solidarios que melloren o medioambiente, as relações interpersoais e vida pública.
 10. Valorar a intelixencia espiritual para fortalecer o mundo interior do alumnado e a súa capacidade de autocoñecemento, aceptación, meditación, relaxación, paz interior...
 11. Favorecer o diálogo e a crítica construtiva entre as mensaxes relixiosas e cristiáns e a actual cultura audiovisual, especialmente a da televisión e as TIC.
 12. Desenvolver a dimensión humanista e cívica do alumnado dende a ética universal dos dereitos humanos e a doutrina social da Igrexa católica.
 13. Educar a intelixencia emocional para elixir e fortalecer os melhores sentimento, así ser más feliz con uno mesmo, con Deus, cos demás e coa natureza.
 14. Coñecer a Relixión e Moral Católica dende as TIC, a investigación, a aprendizaxe Cooperativa e a participación en equipos de traballo.
 15. Ofrecer unha ensinanza integral da Biblia, promovendo a cultura bíblica e a aplicación das súas ensinanzas para ser más feliz na vida persoal e social.

Obxectivos xerais da área de Relixión Católica para 2.º de Educación Secundaria:

1. Investigar e valorar desde as competencias clave a relación que existe entre o ser humano, Deus e a relixión na historia e a vida cotiá.
2. Coñecer e interpretar correctamente as características da dignidade humana en relación coa achega da vida cristiá e a súa promoción na sociedade actual.
3. Tomar conciencia da importancia da acción humana e a moral católica para aplicala en grupo a solucionar problemas persoais e sociais.
4. Comprender e fundamentar correctamente a relación existente entre a revelación de Deus cos medios para relacionarse con El.
5. Describir a relación existente entre a revelación de Deus e a fe cristiá e argumentar as achegas positivas que leva consigo para a felicidade da persoa e a sociedade.
6. Coñecer e aplicar as claves necesarias para a interpretación correcta da Biblia e as súas mensaxes de felicidade, liberación e salvación.
7. Expresar e explicar as principais características do Deus cristián en relación coa fe cristiá e a comunicación humana.
8. Identificar e valorar as características, achegas actuais e relacóns existentes entre a fe cristiá, o Credo e a fe na vida eterna.
9. Coñecer desde as competencias clave e tomar conciencia das características da Igrexa católica e as achegas relixiosas, solidarias, culturais e artísticas que realiza á humanidade.
10. Desenvolver a intelixencia espiritual por medio das competencias clave, a reflexión e interiorización das experiencias de autocoñecemento, sentido á vida, lecturas profundas e relixiosas, o silencio, a meditación e compartir en grupo as vivencias espirituais.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

11. Promover a intelixencia emocional por medio do coñecemento e vivencia dos sentimentos de espiritualidade, dignidade humana, empatía, escoitar, comunicación, recollemento e sociabilidade.

12. Tomar conciencia da importancia de desenvolver unha xerarquía de valores e de practicar os valores das dimensións humanas e do proxecto de vida, a liberdade, a fe cristiá, a amizade, a identidade persoal, cambiar e a solidariedade.

CONTIDOS.

CONTIDOS DA UNIDADE – CRITERIOS DE AVALIACIÓN EN RELACIÓN COAS COMPETENCIAS BÁSICAS – ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVAILABLES – COMPETENCIAS CLAVE

UNIDADE 1. Deus, Persoa e Relixión

Competencias clave (CC): comunicación lingüística (CCL), competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT), competencia dixital (CD), aprender a aprender (CAA), competencias sociais e cívicas (CSC), sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) e conciencia e expresións culturais (CCEC).

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe availables	CC
- O ser humano é creado por Deus, libre e intelixente e á súa imaxe e semellanza. - A persoa é un ser relixioso: a relixiosidade. - O relato bíblico «Abraham e Isaac». - A espiritualidade e a persoa na Biblia; o sentimento espiritual. - Dimensións e valores da persoa.	BLOQUE I. 1. Establecer diferenzas entre o ser humano creado a imaxe de Deus e os animais.	1.1. Argumenta a dignidade do ser humano en relación aos outros seres vivos.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 2. Relacionar a condición de criatura coa orixe divina.	2.1. Distingue e debate de forma xustificada e respectuosa a orixe do ser humano.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Identificar os personaxes e os valores do relato bíblico «Abraham e Isaac».	3.1. Escribe o argumento do relato bíblico «Abraham e Isaac». 3.2. Expresa as ensinanzas deste relato para a vida persoal.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 4. Recoñecer expresións simbólicas bíblicas sobre as dimensións persoais, en especial a espiritual.	4.1. Investiga, coa Biblia, sobre as dimensións humanas. 4.2. Valora o sentimento espiritual por medio de mándaas.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE, CCEC

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

	BLOQUE I. 5. Tomar conciencia dos valores e virtudes fundamentais permiten desenvolvimento forma integral.	5.1. Selecciona as dimensións e os valores que debe desenvolver máis para medrar de forma integral.	CCL, CAA, CSC, CCEC
--	---	---	------------------------------

UNIDADE 2 Dignidade e vida cristiá

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe disponibles	CC
- O fundamento da dignidade da persoa. - Características do proxecto persoal de vida cristiá e os principais modelos de vida para o cristián. - O relato bíblico «A parábola dos talentos». - O valor do tempo na Biblia e o sentimento de dignidade. - Os proxectos de vida e os seus valores.	BLOQUE I. 1. Explicar a orixe da dignidade do ser humano como criatura de Deus.	1.1. Valora, en situacións do seu contorno, a dignidade de todo ser humano con independencia das capacidades físicas, cognitivas, intelectuais, sociais, etc.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 2. Sintetizar que é o proxecto de vida cristiá.	2.1. Define que son o proxecto persoal de vida e o proxecto de vida cristiá. 2.2. Describe a Xesús de Nazaret e a Virxe María como os principais modelos de vida cristiá.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Expresar o argumento, a interpretación e a ensinanza principal do relato bíblico «A parábola dos talentos».	3.1. Extrae as principais ensinanzas do relato bíblico «A parábola dos talentos». 3.2. Enumera comportamentos que debería realizar cada día para desenvolver as súas capacidades.	CCL, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 4. Saber aproveitar ben o tempo e valorar a propia dignidade e a dos demais.	4.1. Describe como investir o tempo para mellorar aspectos da vida persoal. 4.2. Participa nun cine-fórum sobre a dignidade humana.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 5. Reflexionar sobre os proxectos e valores persoais.	5.1. Expón algunas ensinanzas para desenvolver un verdadeiro proxecto persoal de vida.	CCL, CAA, CSC, CSIEE

UNIDADE 3 Acción humana e moral católica.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe disponibles	CC
- Ser humano colaborador da creación de Deus. - Características da ética universal e a moral católica.	BLOQUE I. 1. Entender o sentido e a finalidade da acción humana.	1.1. Clasifica accións do ser humano que respectan ou destrúen a Creación. 1.2. Deseña, en pequeno grupo, un plan de colaboración co seu centro	CCL, CAA, CSC, CSIEE

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

<ul style="list-style-type: none"> - O relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora». - A espiritualidade de María de Nazaret e o sentimento de empatía. - O valor da liberdade. 		educativo no que se inclúen polo menos cinco necesidades e as posibles solucións que o propio grupo levaría a cabo.	
	BLOQUE I. 2. Distinguir o fundamental e o más orixinal da moral católica.	2.1. Expresa a diferenza e complementariedade entre a ética universal e a moral cristiá. 2.2. Resume o fundamental e o más orixinal da moral católica.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 3. Interpretar o relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora» e algunas das ensinanzas morais.	3.1. Indica o argumento, as claves de interpretación e algunas ensinanzas morais que se poden extraer do relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora».	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE I. 4. Dialogar sobre a espiritualidade cristiá e reflexionar sobre o sentimento de empatía.	4.1. Participa nun debate sobre a espiritualidade cristiá a partir do modelo de María de Nazaret. 4.2. Autoavalía, a partir dunhas claves de interpretación, o grao persoal de empatía.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
BLOQUE I. 5. Descubrir e valorar a verdadeira liberdade humana.		5.1. Busca solucións, desde o exercicio da liberdade, a un dilema moral.	CCL, CAA, CSC

UNIDADE 4 Revelación e relación con Deus.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe availables	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Deus revélase na historia. - O cristián relaciónnase con Deus e acepta a súa revelación. - O relato bíblico «Deus escucha a Hagar e Ismael». - O sentimento de reflexión persoal e a espiritualidade de relacionarse con Deus. - O valor da oración. 	BLOQUE II. 1. Coñecer e aceptar que Deus se revela na historia.	1.1. Busca e elixe personaxes significativos do pobo de Israel e identifica e analiza a resposta de fe neles.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 2. Describir pautas para relacionarse con Deus.	2.1. Describe como se relaciona o cristián con Deus.	CCL, CAA
	BLOQUE II. 3. Resumir o relato bíblico «Deus escucha a Hagar e Ismael» e algunas das ensinanzas que se poden extraer e aplicar hoxe.	3.1. Escribe o argumento, a imaxe de Deus presente no texto e as ensinanzas do relato bíblico «Deus escucha a Hagar e Ismael». 3.2. Investiga a biografía e a resposta de fe de dúas mulleres da Biblia.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE II. 4. Reflexionar e aprender a relacionarse con Deus.	4.1. Participa nun cine-fórum para aprender a relacionarse con Deus.	CCL, CD, CAA, CSC,

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

		4.2. Indaga por medio dun cuestionario a súa actual relación con Deus.	CCEC
	BLOQUE II. 5. Descubrir e aprender o valor da oración.	5.1. Participa nun disco-forum sobre o valor da oración.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

UNIDADE 5 Revelación e fe Cristiana.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe disponibles	CC
- A aceptación da revelación: a fe. - A orixinalidade da fe cristiá. - O relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo». - O don da fe e o sentimento de escoitar. - Os valores da fe cristiá.	BLOQUE II. 1. Comprender e valorar que a fe é a resposta á iniciativa salvífica de Deus.	1.1. Interésase por coñecer e valora a resposta de fe ao Deus que se revela.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 2. Expresar a orixinalidade da fe cristiá.	2.1. Identifica a fe cristiá como a fe antropolóxica máis completa e verdadeira. 2.2. Expón as súas investigacións bíblicas sobre a fe.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 3. Expoñer algunas das principais ensinanzas que se poden extraer do relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».	3.1. Enumera actitudes e comportamentos que facilitan ou impiden a fe. 3.2. Expressa algunha das ensinanzas que se poden extraer para a vida actual do relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 4. Dialogar sobre a fe e expresar vivencias sobre o sentimento de escoitar.	4.1. Participa nun debate sobre o don da fe formulado nun disco-forum. 4.2. Escoita e respecta os sentimentos dos demás.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE
	BLOQUE II. 5. Expresar os valores e virtudes da fe cristiá.	5.1. Participa nun cine-fórum sobre os valores da fe.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

UNIDADE 6 Como interpretar a Biblia.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe disponibles	CC
- Características xerais e clasificación dos libros da Biblia.	BLOQUE II. 1. Coñecer e definir a estrutura e organización da Biblia.	1.1. Identifica, clasifica e compara as características fundamentais dos Libros Sagrados mostrando interese pola súa orixe divina.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

<ul style="list-style-type: none"> - Orixé, composición e interpretación dos Libros Sagrados. - O relato bíblico «A historia de Xonás». - A Lectio Divina e o sentimento de comunicarse. - O valor da amizade. 	BLOQUE II. 2. Coñecer e respectar os criterios do maxisterio da Igrexa en torno á interpretación bíblica.	2.1. Le, localiza e esquematiza os criterios recollidos na dei verbum en torno á interpretación da Biblia valorándoos como necesarios.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE II. 3. Interpretar o relato «A historia de Xonás», seguindo os criterios católicos..	3.1. Expón a interpretación e as ensinanzas do relato «A historia de Xonás».	CCL, CAA
	BLOQUE II. 4. Descubrir os bos sentimentos que produce dialogar con Deus por medio da Biblia. 5. Recoñecer na inspiración a orixe da sacralidade do texto bíblico.	4.1. Segue unhas pautas e practica a lectio divina. 5.1. Distingue e sinala en textos bíblicos a presenza dun Deus que se comunica, xustificando no grupo a selección dos textos.	CCL, CAA, CSC, SIEP
	BLOQUE II. 6. Describir valores e calidades da verdadeira amizade.	6.1. Participa nun debate sobre os valores e calidades da amizade.	CCL, CAA, CSC

UNIDADE 7 O Deus cristián.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe availables	CC
<ul style="list-style-type: none"> - Xesucristo revela a Deus como Trindade. - Orixinalidade do Deus cristián. - O relato bíblico «A parábola do fillo pródigo». - Calidades de Deus un e trino e o sentimento cristián. - O valor da fraternidade. 	BLOQUE III. 1. Mostrar interese por recoñecer o carácter relacional da divindade na revelación de Xesús.	1.1. Coñece e describe as características do Deus cristián. 1.2. Le relatos mitolóxicos, localiza trazos das divindades das relixións politeístas e contrástaos coas características do Deus cristián.	CCL, CD, CAA, CSC, SIEP, CCEC
	BLOQUE III. 2. Descubrir a orixinalidade do Deus cristián respecto ás outras relixións monoteístas.	2.1. Compara a orixinalidade do Deus trino do cristianismo coa experiencia de Deus noutras relixións.	CCL, CAA, CSC
	BLOQUE III. 3. Describir o argumento, claves de interpretación e ensinanza principal do relato bíblico «A parábola do fillo pródigo».	3.1. Explica o argumento e ensinanza principal do relato bíblico «A parábola do fillo pródigo». 3.2. Analiza e extrae conclusóns dun vídeo sobre a relación con Deus.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE III. 4. Desenvolve a espiritualidade a partir dos atributos de Deus e experimenta o	4.1. Investiga na Biblia sobre os atributos do Deus cristián. 4.2. Interioriza atributos de Deus e desenvolve a espiritualidade.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC

**PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE
RELIXIÓN**

	<p>sentimento do amor cristián.</p> <p>BLOQUE III.</p> <p>5. Vincular o sentido comunitario da Trindade coa dimensión relacional humana.</p> <p>6. Comprender o valor da identidade persoal.</p>	<p>4.3. Participa nun disco-fórum sobre o sentimento cristián.</p> <p>5.1. Recoñece, describe e acepta que a persoa humana necesita o outro para alcanzar a súa identidade a semellanza de Deus.</p> <p>6.1. Participa nun cine-fórum sobre Xesús, como o maior exemplo de identidade persoal.</p>	
--	---	--	--

UNIDADE 8 Fe, Credo e vida eterna.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe disponibles	CC
- O Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia. - Características e verdades de fe da escatoloxía cristiá. - O relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo». - Os textos bíblicos sobre a vida eterna e o sentimento de recollemento. - O valor de cambiar.	BLOQUE III. 1. Descubrir o carácter histórico da formulación do Credo cristián. 2. Recoñecer as verdades da fe cristiá presentes no Credo.	1.1. Confecciona materiais onde se expresan os momentos relevantes da historia salvífica e relaciónas coas verdades de fe formuladas no Credo. 2.1. Clasifica as verdades de fe contidas no Credo e explica o seu significado.	CCL CD CAA CSC CCEC
	BLOQUE III. 3. Resumir as principais verdades da fe cristiá sobre a vida eterna.	3.1. Define o que é a escatoloxía cristiá e as verdades de fe da resurrección, o ceo e o inferno.	CCL CD CAA CSC
	BLOQUE III. 4. Comprender o significado e as claves necesarias para interpretar correctamente o relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».	4.1. Describe o significado e principal ensinanza do relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».	CCL CD CAA CSC CCEC
	BLOQUE III. 5. Reflexionar sobre a vida eterna desde o sentimento de recollemento.	5.1. Investiga coa Biblia e extrae conclusóns sobre a vida eterna. 5.2. Dialoga sobre o sentimento de recollemento e paz interior.	CCL CD CAA CSC CSIEE
	BLOQUE III. 6. Concienciarse sobre o valor da conversión cristiá.	6.1. Participa nun cine-fórum sobre o valor e a experiencia de cambiar de vida.	CCL CD CAA CSC CCEC

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

UNIDADE 9 A Igrexa católica.

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe availables	CC
- Expansión da igrexa, as primeiras comunidades. - As notas da Igrexa. - O relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña». - Espiritualidade do canto relixioso e sociabilidade. - O valor da solidariedade.	BLOQUE IV. 1. Comprender a expansión do cristianismo a través das primeiras comunidades cristiás.	1.1. Localiza no mapa os lugares de orixe das primeiras comunidades cristiás e describe as súas características. 1.2. Reconstrúe o itinerario das viaxes de San Paulo e explica coas súas palabras a difusión do cristianismo no mundo pagán.	CCL, CD, CAA, CSC, CCEC
	BLOQUE IV. 2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.	2.1. Describe e valora a raíz da unidade e santidade da Igrexa. 2.2. Elabora materiais, utilizando as Tecnoloxías da Información e a Comunicación, onde se reflicte a universalidade e apostolicidade da Igrexa.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 3. Narrar o argumento e extraer unha ensinanza persoal do relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña».	3.1. Resume o argumento e a ensinanza que se extrae do relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña». 3.2. Investiga coa Biblia sobre a misión da Igrexa.	CCL, CD, CAA, CSC
	BLOQUE IV. 4. Desenvolver o sentimento de espiritualidade por medio dunha canción relixiosa e de sociabilidade.	4.1. Participa nun disco-fórum sobre o tema «Pescador de homes». 4.2. Avalía e reflexiona sobre o seu grao de sociabilidade e convivencia.	CCL, CD, CAA, CSC, CSIEE
	BLOQUE IV. 5. Experimentar o valor da solidariedade.	5.1. Analiza, toma conciencia e aplica o valor da solidariedade.	CCL, CD, CAA, CSC

4. GRAO MÍNIMO DE CONSECUICIÓN PARA SUPERAR A MATERIA.

Unidade 1- Coñecer o relato da creación.

- Ler e comprender o relato bíblico «Abrahám e Isaac».
- Saber as dimensións e valores da persoa.

Unidade 2- Coñecer o fundamento da dignidade da persoa.

- Saber as características do proxecto persoal de vida cristiá e os principais modelos de vida para o cristián.
- Ler o relato bíblico «A parábola dos talentos».

Unidade 3- Saber que o ser humano colaborador da creación de Deus.

- Coñecer as características da ética universal e a moral católica.
- Ler e comprender o relato bíblico «Xesús de Nazaret e a muller pecadora».

Unidade 4- Saber como Deus revélase na historia.

- Ler e comprender o relato bíblico «Deus escucha a Hagar e Ismael».

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

- Coñecer o valor da oración.

Unidade 5- Coñecer a orixinalidade da fe cristiá.

- Ler e comprender o relato bíblico «Xesús e o cego Bartimeo».
- Coñecer os valores da fe cristiá.

Unidade 6. - Saber as características xerais e clasificación dos libros da Biblia.

- Coñecer a orixe, composición e interpretación dos Libros Sagrados.
- Ler o relato bíblico «A historia de Xonás».

Unidade 7.- Coñecer como Xesucristo revela a Deus como Trindade.

- Comprender a orixinalidade do Deus cristián.
- Ler e comprender o relato bíblico «A parábola do fillo pródigo».

Unidade 8.- Coñecer o Credo, síntese da acción salvífica de Deus na historia.

- Saber as características e verdades de fe da escatoloxía cristiá.
- Ler e comprender o relato bíblico «O Xuízo Final e definitivo».

Unidade 9.- Coñecer a expansión da igrexa, as primeiras comunidades.

- Ler e comprender o relato bíblico «A parábola dos xornaleiros da viña».
- Comprender o valor da solidariedade

5. SECUENCIACIÓN E TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES DIDÁCTICAS

1º TRIMESTRE. UNIDADES: 1, 2,3 .Bloque 1	2º TRIMESTRE. UNIDADES: 4,5, 6.Bloque 2	3º TRIMESTRE. UNIDADES:7,8,9.Bloques 3 y 4
---	--	---

Sendo realistas na práctica reducíanse a 10 sesións trimestrais máis ou menos por diferentes motivos (festivos, climatoloxía adversa, actividades complementarias e extraescolares, etc.).

Esta previsión de tempo para poder impartir as U.D. é moi escaso debido ao reducido número de sesións para abordar a materia, podendo haber unha diferenza entre o número de sesións que propoñemos para cada U.D. e o resultado final. Esta distribución final podería ser modificada atendendo aos intereses, nivel, estado anímico comprensión, etc., do alumnado (isto sempre quedaría reflectido no libro de actas do departamento).

6. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS

A metodoloxía didáctica da materia de relixión será activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo do alumnado, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes.

Ten unhas características propias que a identifican escolarmente. Estas características son:

- a) Exposición do núcleo esencial da mensaxe cristián desde a fe da Igrexa católica.
- b) Diálogo abierto e respectuoso cos outros campos do saber, que axude ao alumno/a a atinxir unha síntese entre a fe e a cultura.
- c) Apertura do alumno/a á transcendencia, ofrecéndolle unha xerarquía de valores e actitudes e un sentido da vida.
- d) Un ensino relacionado coas demais áreas de aprendizaxe e que coopera na consecución máis plena posibel dos obxectivos xerais da etapa educativa.

Consideramos importante tamén a necesidade de coñecer ben as características psicolóxicas dos alumnos de Educación Secundaria. O área de relixión debe ter moi en conta as características psicolóxicas destas idades e os trocos que afectan á súa visión do mundo relixioso. A preadolescencia e a adolescencia son momentos de inquedanza ante o sentido da vida.

Se na etapa infantil o neno se abría ao mundo relixioso de maneira máis ben afectiva, agora comeza a facelo de forma máis racional. É tamén unha etapa de crise na conducta relixiosa, xa que o adolescente tende a romper co seu pasado infantil e a rexeitar toda autoridade que entenda como algo imposto, sen a aceptación que se deriva do prestixio recoñecido e admitido por el.

Con 12-14 anos, os alumnos/as tenden a identificarse con algúns modelos que suscitan a súa admiración. Os grandes personaxes bíblicos encarnan, sobre todo o mesmo Xesucristo, as normas, valores e actitudes básicas do ser humano.

Con 14-16 anos medra a capacidade racionalizadora do adolescente. Nesta situación é posíbel que xurdan dúbihdas de fe. Por unha parte, hai que ter moi en conta os seus centros de interese, e por outra, presentar os contidos con maior rigor científico, dando unha resposta ben fundamentada ás súas dúbihdas e inquedanzas.

Todo o dito suxire a necesidade de adecuar as estratexias metodolóxicas ás características destas idades, xa que dun bo uso delas depende en grande medida a adecuación, aceptación e asimilación das contidos da mensaxe cristián que desexamos transmitir.

Os principais criterios metodolóxicos que seguimos son os seguintes:

a) Partir da experiencia do alumno/a. O alumno/a posúe un conxunto de experiencias e de ideas sobre a realidade que lle rodea que deben ser empregadas como punto de partida para os seus novas aprendizaxes e coñecementos. Axudaráselle a reflexionar sobre diversas situacóns de índole persoal, familiar e social, de modo que esas experiencias sirvan de punto de partida para atinxir unha mellor comprensión da boa noticia de Xesús.

O conectar coa experiencia do alumno aumentará interese e motivación, o cal é de grande importancia nos anos da Educación Secundaria. Ademais, iso facilitará o carácter significativo dos aprendizaxes.

b) Conceder unha particular importancia á actividade persoal do alumno/a, suscitando e favorecendo o exercicio das súas facultades e das súas capacidades, o que contribúe a un aprendizaxe más significativo e, á vez, más dinámico.

Por outra parte, o feito de que se potencie o traballo persoal non significa que se reste importancia ao traballo en grupo, o cal, utilizado , favorece o desenvolvemento da dimensión social do alumno. O traballo en pequeno ou grande grupo ofrece amplas posibilidades de participación efectiva de todos, e favorece o troco de ideas, a motivación e o que uns aprendan de outros. En ocasións, os grupos organizaranse como equipas estábeis; outras veces, improvisaranse sobre a marcha traballos por parellas ou usando calquera outro sistema de agrupación sinxela e funcional.

c) Atender ao feito de que os alumnos/as son diferentes entre si. No proceso educativo deberase procurar que cada alumno/a atinxá o seu máximo desenvolvemento persoal e exerceite realmente as súas capacidades, adaptando os ensinos e as actividades ás posibilidades, necesidades e intereses de cada un. É indubidábel que o traballo individual, ben programado, facilita considerabelmente que cada alumno/a desenvolva mellor as súas capacidades e siga o ritmo de aprendizaxe que mellor se adecúe ás súas circunstancias persoais.

d) Aplicar estratexias de indagación: A súa característica principal consiste en servir de estímulo ao alumno/a para realizar unhas actividades de procura que poden ser moi variadas: localizar textos da Biblia, buscar unha determinada información nun libro ou páxina web, facer unha enquisa ou aplicar un cuestionario, etc.

e) Fomentar a creatividade e a expresión persoal do alumno/a. A formación relixiosa non só debe ofrecer un coñecemento rigoroso da mensaxe cristián, senón que tamén ha de servir de axuda aos alumnos/as para a elaboración de xuízos persoais e para expresar de modo persoal e libre a súa visión cristiá da vida.

f) Empregar diversas técnicas de ensino (pluralismo metodolóxico). Unhas veces será unha breve explicación; outras, o diálogo e a reflexión a partir da lectura dun texto. A observación dunhas ilustracións significativas; a valoración crítica de determinados feitos con dimensión ética; o xuízo crítico sobre determinadas informacións dos medios de comunicación; un exercicio de expresión verbal; a procura dunhas pasaxes do Evanxeo; un debate ou unha mesa redonda; etc. Son tamén imprescindíbeis os recursos de carácter audiovisual: vídeo-forum, cine, cómic, etc.

g) Importancia da linguaxe e do vocabulario relixioso básico. Interesa que en cada un dos ciclos o alumno aprenda o significado dunha serie de termos que forman a base da aprendizaxe significativo. Eses termos deben estar coidadosamente seleccionados e serán obxecto de "consideración e estudio" a través de diversas actividades (comprensión lectora, definición de conceptos, etc.).

h) Dar importancia á memoria. Se cadra nas últimas décadas foise minusvalorado nalgúns ambientes. Non obstante, tal como aprende Xoán Paulo II, "unha certa memorización das palabras de Xesús, de pasaxes bíblicos importantes, dos dez mandamentos, ..., é unha verdadeira necesidade.

É evidente que a memoria xoga un papel importante na Educación Secundaria para a adquisición e fixaxe de conceptos da mensaxe cristián.

Estabelecer as bases para un diálogo coa realidade cultural nunha duplo dimensión: En primeiro lugar, dándolle a coñecer a influencia mutua entre o feito relixioso e a cultura occidental; e despois, axudándolle a xulgar e a valorar os feitos culturais (ideas, actitudes, comportamentos, etc.) á luz da fe.

Neste sentido, é importante destacar a importancia da interdisciplinariedade, relacionando os coñecementos que van adquirindo nas clases de relixión cos que adquieren en outras áreas curriculares...

i) Impartir a clase de relixión católica nun clima que facilite a liberdade do alumnado. E isto, non só por respecto a un posíbel pluralismo relixioso dos alumnos/as, senón por imperativo evanxélico: o coñecemento da fe ofrécese, non se impón. No diálogo educativo cos alumnos/as, o profesor de relixión ten ocasión de dar testemuño de que na fe cristiá atopou a resposta ás súas preguntas, aos grandes interrogantes existenciais.

7. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Libro de Texto.

Bíblia , Bíblia on line, diccionarios.

Caderno de traballo.

Vocabulario básico.

Documentos de Vaticano II.

Vídeos, páxinas web, artigos periodísticos

Recursos on line (www.anayadigital.com)

Libros de lectura recomendados polo departamento.

8. AVALIACIÓN. CRITERIOS E FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO. PLAN DE REFORZO.

ACTIVIDADES DE AVALIACIÓN DA ÁREA DE RELIXIÓN CATÓLICA.

A diversidade de actividades de avaliação da área de Relixión Católica elaboráronse en función dos seguintes criterios:

Será unha avaliação continua, formativa, orientadora e personalizadora, que aplicarase sucesivamente por medio de actividades de avaliação inicial ou diagnóstica, avaliação formativa ou procesual e avaliação final ou sumativa, e que capacitará ao alumnado para avaliar a aprendizaxe alcanzada e valorar o seu proxecto persoal de vida.

Realizaremos actividades de avaliação que sexan educadoras, autoactivas, de autoaprendizaxe e de heteroavaliación e autoavaliación. Unha avaliação que serva para medir e comparar os resultados obtidos cós obxectivos propostos, así como para sintetizar «o rigor científico-estatístico» da Avaliación cuantitativa con «o persoal e imprevisible» da avaliação qualitativa. E todo elo, dende criterios que midan e avalen o desenvolvemento das competencias, os seus descriptores e os estándares de aprendizaxe availables.

Utilizaremos variadas técnicas e instrumentos de avaliação dos diferentes modelos de ensinanza..

Ofreceremos actividades en clave de TIC.

A avaliação inicial ou diagnóstica presentase e realiza no libro do alumnado, concretamente na dobre páxina de presentación e na dobre páxina de "Experiencias humanas e cristiáns".

A avaliação formativa ou orientadora desenvolveuse no libro do alumnado nos apartados de Experiencias humanas e cristiáns, «os contidos», «a Biblia», as fichas do Obradoiro de intelixencias múltiples e os súas correspondentes actividades e recursos didácticos: lecturas e comentarios dos relatos, exercicios de comprensión lectora, actividades de aplicación persoal e social, traballos de investigación, etc. E, na web do alumnado, realizarase por medio dun exercicio interactivo que propón cada unidade.

Estes apartados e recursos pretenden acadar os obxectivos e desenvolver as competencias da unidade, ao mesmo tempo serven de orientación sobre os avances e os retrocesos no proceso de ensinanza-aprendizaxe do alumnado.

A avaliação final ou sumativa concretase no libro do alumnado no apartado «Aprendín», que contén actividades para resumir, avaliar e reforzar os contidos da unidade.

Estes apartados e recursos teñen por obxectivo comprobar o grao de aprendizaxe final acadado sobre o tema por cada alumno ou alumna, e a aplicación práctica, cultural e existencial que extrae do tema para a súa vida persoal, social e relixiosa.

Aplicaranse sucesivamente tres tipos de avaliação:

Atendendo ao momento en que se realizará a avaliação, o seguimento ao alumno farase en tres fases:

a) Unha avaliação inicial ou diagnóstica para coñecer o grao de desenvolvemento do alumnado e a súa bagaxe previa de coñecementos. Isto servirános para adaptar a nosa actuación educativa ás características e posibilidades reais de cada un do noso alumnado. Realizarase ao inicio de cada UD, cunha función formativa e de diagnose da realidade da que parten os rapaces (test autoavaliativos, choiva de ideas, etc.)

b) Unha avaliação Procesual. Feita ao longo do curso co fin de detectar dificultades ou desaxustes na aprendizaxe e tomar medidas para corrixilos. Realizarase a través de actividades habituais de ensinanza (observación na aula, traballos dos alumnos, etc.)

c) Unha avaliación final, ao termo do proceso, para constatar se se conseguiron as intencións do programa de ensino e aprendizaxe. Realizarase cunha función sumativa complementaria da formativa e de diagnose, para comprobar o grao de adquisición das competencias básicas. Non se valoran só os resultados senón a valía do proceso.

Os criterios de avaliação deben estar en lóxica correspondencia cos obxectivos e as competencias. Fomentaremos sempre a consecución da competencia dixital, animando ao alumnado a que entregue os seus traballos en soporte electrónico; e utilice o ordenador como medio de creación, de cooperación e de expresión das propias ideas.

É importante insistir en que a fe do alumno (téñaa ou non), non é o obxectivo da avaliação, e esta deberá respectar a intimidade da conciencia persoal de cada un, o que obriga ao professor de relixión a avaliar tan só as competencias básicas que se propoñen na materia dende esta programación

8.1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN cualificación e promoción.

Os criterios de avaliação terán como referencia a consecución das competencias básicas. Aplicarase unha avaliação continua, global e formativa ao longo do proceso de ensinanza e aprendizaxe. Ao finalizar o proceso, levarase a cabo unha avaliação sumativa, de maneira que se avalie o nivel de logro acadado. A avaliação obxectiva garantirá unha valoración axeitada da dedicación, o esforzo e o rendemento de todos os estudiantes.

Os criterios de cualificación serán os seguintes:

8.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

Farase unha avaliação continua a través das “auto avaliações” correspondentes a cada unidade. Así mesmo 3 unidades realizarán unha proba obxectiva de avaliação e o baremo de puntuación será o seguinte :

Cada resposta correcta equivale a un punto ou dous, dependendo de se son dez ou cinco as preguntas que se fagan. O resultado de ditas probas fará media coas puntuacións obtidas cós procedementos e valores do alumno ao longo do trimestre. Sendo necesario obter unha nota de 5 para superalo. Ver en anexos as rúbricas do exame, así como as rúbricas da presentación do traballo escrito ou as da exposición do traballo oral.

Observarase tamén:

- 1.- O bo estado do material de traballo, ou a boa presentación e elaboración esmerada das tarefas telemáticas.
- 2.- O Caderno (presentación esmerada, actividades ben feitas).
- 3.- O interese e laboriosidade no aula.
- 4.- As preguntas orais que se fagan na clase ou por correo electrónico se o ensino é non presencial.
- 5.- Probas de avaliação tipo test.
- 6.- Probas de avaliação ao finalizar a unidade didáctica.
- 7.- Probas de avaliação trimestrais. A realización de **probas escritas** (se se considerasen oportunas), ou **traballos obligatorios**, (individuais ou en equipo). Tamén é destacable a observación directa na clase.
- 8.- Traballo sobre folletos, libros, vídeos, etc.
- 9.- Concursos.
- 10.- A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.
- 11.- Nos cursos en que a materia se imparte en Galego, observarase que os alumnos usen este idioma

Ao finalizar cada trimestre, farase unha recuperación ao alumnado que non acadou unha nota de 5, este pode presentar un traballo complementario sobre os temas tratados, buscar

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

información e presentala no formato que prefira de xeito que todos os alumnos teñan a posibilidade de acadar unha cualificación positiva da materia, ou se se da o caso pode recuperala na seguinte avaliación se o problema que tivo no anterior trimestre está superado na seguinte. De acordo coa orde do 25 de xaneiro de 2022, pola que se actualiza a normativa de avaliação nas ensinanzas de educación primaria, de educación secundaria obligatoria e de bacharelato no sistema educativo de Galicia, unha vez realizada a proba da terceira avaliação, e seguindo as datas indicadas no calendario escolar, dedicarase o tempo que abrangue entre esta avaliação e a final a realización de actividades de apoio, reforzo, recuperación e ampliación da materia segundo o caso.

Alumnado coa materia suspensa :

Con este alumnado, realizaranse actividades de repaso e reforzo dirixidas a conseguir o grao mínimo de consecución dos estándares de aprendizaxe que non teña acadados ao longo do curso.

Alumnado coa materia aprobada:

Traballará en actividades de ampliación de contidos novos ou ben de profundización nos contidos xa explicados, de xeito que este alumnado, poderá incrementar a súa cualificación final ata 0,5 puntos.

No deseño destas actividades, terase en conta, que sexan actividades que poidan realizarse autonomamente, o que me permitirá priorizar a atención no alumnado coa materia suspensa. A cualificación final da materia, será a media aritmética das tres avaliações

8.3.CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

SISTEMA DE CUALIFICACIÓN.CRITERIOS.

A suma dos resultados obtidos nas tres avaliações dividirase entre tres, sendo esa a nota que figure no XADE na 3ª avaliação e na convocatoria ordinaria.

- Conxunto de coñecementos. 50%
- Conxunto de habilidades e destrezas: 25%
- Valores(Adquisición dos valores que son necesarios para unha convivencia respectuosa e harmónica cos demás, fortalecendo dese xeito un espírito crítico e solidario): 25%.

Recordamos de novo que o Departamento de Relixión e o de Filosofía (Valores Éticos), seguindo as indicacións do Xefe de Estudos, reunímonos para acordar as porcentaxes de maneira conxunta. E concluímos as seguintes porcentaxes (Acta 7 do 20-3-2018).

Comunicación Lingüística 20%

Comunicación Dixital 10%

Aprender a aprender 15%

Competencia Social e Cívica 20%

Conciencia e Expresión Culturais 20%

Sentido de Iniciativa e Espírito Emprendedor 15%

9. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE. (Ver tamén en Anexos a enquisa da avaliação da profesora)

DESENVOLVIMENTO DA PRÁCTICA DOCENTE	1	2	3	4
Informo os alumnos dos criterios, dos procedementos e dos instrumentos de avaliação				
Informo as familias dos criterios, dos procedementos e dos instrumentos de avaliação.				

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Formulo situacións introdutorias previas o tema que vou tratar.			
Estimulo a participación dos alumnos a partir das súas experiencias.			
Comunico a finalidade dos aprendizaxes, a súa importancia, utilidade e aplicación na vida real.			
Presento os contidos dando unha visión xeral do tema			
Facilito a adquisición de novos contidos intercalando preguntas aclaratorias, exemplificando..			
Á hora de seleccionar as actividades, teño en conta que existen diferentes tipos de ritmos e intereses.			
Formulo actividades variadas. -Introdución. -Desenvolvemento -Consolidación. -Reforzo. -Ampliación			
Nas actividades que propoño hai equilibrio entre as actividades individuais e as actividades grupais			
Á hora de constituir grupos reducidos , teño en conta os seguintes criterios: Fágoos a sorteo. Fago os grupos por niveis. Fago grupos nos que os seus membros teñen distintos niveis			
Á hora de realizar as actividades teño en conta as "dinámicas cooperativas"			
Emprego técnicas metodolóxicas variadas: expositiva, investigadora			
Emprego medios técnicos audiovisuais.			
Emprego recursos didácticos variados (audiovisuais, informáticos...) tanto para a presentación dos contidos como para a práctica dos alumnos.			
Comprobo que os alumnos comprenden a tarefa que teñen que realizar: facendo preguntas, estimulando a que verbalicen o proceso durante a realización das tarefas.			
Facilito estratexias de aprendizaxe: como buscar fontes de información, pasos para resolver cuestiós..			
Reviso e corrixo frecuentemente as actividades propostas na clase e para a casa.			
Proporciona información o alumnado sobre a execución das tarefas e como melloralas.			
No caso de que os logros acadados polo alumnado sexan insuficientes, propoño novas actividades que faciliten a súa adquisición.			
No caso de que os logros acadados sexan suficientemente acadados nun breve período de tempo, propoño novas actividades que faciliten un maior grao de adquisición.			
Propoño actividades que posibiliten acadar distintos graos de ejecución			
Adopto medidas de apoio para o alumnado que presenta desfase curricular ou dificultades de aprendizaxe.			
Coordíname coa profesora de apoio para a adecuación de contidos, actividades, metodoloxía, recursos e adaptalos os alumnos con dificultades			
Teño en consideración as orientacións do departamento de orientación na adopción de medidas a adoptar co alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.			

Código: 1 (nunca); 2(poucas veces); 3 (case sempre), 4(sempre).

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

SOBRE A AVALIACIÓN	1	2	3	4
Participo activamente nas sesións de avaliación, á hora de tomar decisións colexiadas no tocante a: Promoción do alumnado. Adopción de medidas de atención á diversidade. Elaboración do Consello orientador.				
Teño en conta o procedemento xeral de avaliación en relación co establecido na programación				
Realizo unha avaliación inicial a comezo de curso, o comezo de cada unidade didáctica.				
Establezo criterios obxectivos para avaliar o aprendizaxe do alumnado				
O alumnado coñece os criterios de avaliación e de cualificación que se empregan				
O avaliar unha actividade en equipo, ademais da cualificación global, cada membro do grupo obtén outra individual que é reflexo da súa contribución persoal.				
Utilizo diferentes rexistros de recollida de datos. Listas de control. Escalas de valoración. Anecdotalio. Diarios de clase.				
Emprego diferentes procedementos e instrumentos de avaliación: Coherentes cos estándares de aprendizaxe . Adaptados a diversidade dos alumnos. Diferentes según os contidos tratados				
Utilizo diferentes medios para informar as familias, ó profesorado e o alumnado dos resultados da avaliación				
Emprego a autoavaliación do alumnado				

Código: 1 (nunca); 2(poucas veces); 3 (case sempre), 4(sempre).

10. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

SISTEMA DE RECUPERACIÓN . A principios de curso o departamento celebrará unha xuntanza cos alumnos que teñan a materia de relixión pendente, atendendo as posíbeis suxestións que o alumnado faga e axustando os horarios da profesora cós dos alumnos para a organización das actividades de seguimento.

O alumando coa materia pendente terá recuperacións cada trimestre e non cadrarán as datas cos exames ordinarios. As unidades serán as mesmas que nos exames ordinarios.

Disporán dun seguimento ao longo do curso, ben de forma directa no centro nas horas que previamente dispoñamos ou ben a través de correo electrónico onde se atenderán as súas dúbihdas

Os materiais de reforzo para a materia pendente serán os propios do nivel e curso no que estivese matriculado o alumno. Nestes materiais, a profesora de Relixión determinará as actividades dos mesmos que cubran os contidos mínimos relativos ao nivel pendente que debe superar o alumnado. A profesora poderá establecer outros materiais de reforzo se o estima oportuno para acadar as competencias.

Se o alumno non acadara aprobar na proba ordinaria, poderá optar por realizar unha nova proba extraordinaria.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

11. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS NECESARIOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DE BACHARELATO.

Este apartado non é requerido para a materia de Relixión. Pero no Bacharelato, para coñecer a situación do alumno procederemos así:

1. Unha proba de comprensión dun texto bíblico para verificar a comprensión de contidos.
2. Unha presentación do alumno dun tema escollido ao chou (dos contidos mínimos de relixión na ESO) para verificar a capacidade de presentar información e defensa dun tema.
3. Unha redacción dun pequeno ensaio para valorar a capacidade de expresión escrita do alumno, tamén a súa habilidade para desenvolver un argumento coherente, o uso de referencias e a súa avaliación crítica de ideas.

12. DESEÑO DE AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Esta avaliação inicial na materia de Relixión farase a nivel de clase ao comezo de curso, preferentemente na segunda quincena de Setembro, xa que se debe coñecer aos alumno/as cos que se vai a traballar. Para iso contamos coas seguintes ferramentas:

Probas iniciais, tendo en conta que son os coñecementos previos dos/as alumno/as.

Observación na aula.

Información doutros profesores, expediente académico etc.

Cuestionarios.

Listas de control, etc.

MODELO DE REXISTRO DUN INFORME DE AVALIACIÓN INICIAL

INFORME AVALIACIÓN INICIAL			
MATERIA: RELIXIÓN	GRUPO:	CURSO ACADÉMICO:	DATA:
Dificultades na materia de Relixión: Falta de capacidade. Falta de base académica. Problema de comprensión. Problema de expresión. Faltas de ortografía.			
Actitude cara a materia de Relixión: Traballo. Atención. Interese. Participación. Respecto.			
Medidas propostas como consecuencia dos resultados da Avaliación Inicial: Reforzo educativo na aula. Control do traballo na aula. Fomentar a autoestima. Integración no grupo. Control de absentismo. Outras medidas a adoptar.			

MODELO DE GUIÓN PARA AS SESIÓNS DE AVALIACIÓN

GUIÓN PARA AS SESIÓNS DE AVALIACIÓN			
MATERIA: RELIXIÓN	GRUPO:	CURSO ACADÉMICO:	DATA:

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Información do tutor/a sobre: Información relevante dos informes individualizados. Repetidores/as. Ambiente sociocultural e familiar. Outras informacións relevantes. Problemas do grupo.	
Intercambio de información entre o profesorado: Primeiras impresións. Resultados da avaliación inicial nas diferentes materias. Detección de alumnado con dificultades de aprendizaxe.	
Toma de decisiones: Actividades de reforzo ou adaptación curricular, ampliación ou recuperación. Exenciones da 2ª lingua estranxeira (francés 1º e 2º de ESO). Axuste das programacións. Outras medidas en relación coa convivencia, comportamento, asistencia...	
Decisións e acordos sobre o proceso de avaliación inicial:	

13. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE. MEDIDAS DE INTERVENCIÓN PARA MELLORAR A INCLUSIÓN EDUCATIVA.

A actuación educativa versará sobre dous aspectos: as aprendizaxes terán que ser significativas, pero tamén terán que satisfacer os futuros intereses.

Tratando de atender a todo o alumnado e respectando as súas peculiaridades persoais, ademais da variedade e heteroxeneidade das motivacións e intereses que presente o alumnado, pois aumenta progresivamente dende o comezo da ESO.

Esta diversidade maniféstase en diversos ámbitos, todos eles interrelacionados, como son :
 A Capacidad para aprender, concibida como un desexo por conseguir certos aprendizaxes.
 A motivación por aprender. Os factores ou condicionamentos dos que depende a motivación son moi variados: por un lado, o historial de fracasos ou éxitos que haxa tido o alumno/a; por outro, a significación e funcionalidade das aprendizaxes realizadas. Por iso tratarase de realizar unha aprendizaxe significativa, que teña sentido para o alumnado, e terase en conta a súa funcionalidade, e dicir que teña un valor práctico e poida ser transferible a outras situacións e lles serva de base a novas aprendizaxes.

Os intereses persoais , pois son un factor condicionante da motivación por aprender, (o feito de que esta materia sexa optativa, axuda bastante neste punto)

Os estilos de aprendizaxe.

Terase en conta que o alumnado pode mostrar diferenzas respecto a:

Tipos de pensamento (reflexivo, (tomase tempo para analizar a tarefa) o impulsivo. Analítico, (abordase a tarefa dende unha perspectiva máis ampla ou global para logo ter en conta os detalles), ou sintético, (do particular ao global)...

Modalidade sensorial preferente Alumnos que utilizan máis a auditiva, ou a visual...

Nivel de atención á tarefa.

Tipo de reforzo.

Preferencias de agrupamento Hai alumnado que traballa mellor so, outros prefiren en pequenos grupos...

Por iso ao longo do curso faranse traballos tanto individuais coma en grupos, e variará o número de compoñentes dependendo da tarefa. (exposición de traballos por grupos, concursos, etc)

Faranse por tanto grupos flexibles, e os seus compoñentes poden variar en función dos obxectivos que se pretenden, así un alumno pode pertencer a un grupo nunha determinada actividade e deixalo para integrarse nun novo grupo onde realizará outras actividades. Creándose grupos distintos, sempre estruturados e todos os implicados terán que coñecer os obxectivos que se pretenden con ese agrupamento. Intentase facilitar deste xeito ao alumnado a consecución dos obxectivos que se pretende ao mesmo tempo que trata de respectar as súas características.

As dificultades de certos alumnos/as que poden presentar necesidades educativas especiais permanentes, presentando dificultades que poden ser moi variadas: de carácter psicomotor, de orixe sensorial, de carácter intelectual, de retraso no desenvolvemento, na maduración, etc. Terase en conta a dificultade que presente, así como o asesoramento da orientadora, para paliar na medida do posible a súa dificultade.

MEDIDAS DE INTERVENCIÓN PARA MELLORAR A INCLUSIÓN EDUCATIVA.

En todo momento seguiranse as indicacións que os especialistas consideren adecuadas a súa problemática e guiarémonos polas recomendacións que dende Orientación nos pasen.

De maneira xeral, proporcionaremos más explicacións e repetiremos canto sexa necesario, asegurándonos que comprende as explicacións e/ou instrucións sobre as actividades e potenciaremos os puntos fortes do alumnado animándoo con reforzo positivo, facendo observacións positivas do seu traballo. Permitindo o uso do ordenador como ferramenta, proporcionando apuntes seguros e adecuando a cantidade e dificultade das tarefas. Teremos flexibilidade nas faltas de ortografía e signos de puntuación. Elaborando un banco de recursos visuais e auditivos para subir na aula virtual. Impulsaremos proxectos que potencian a creatividade.

Referente as medidas na avaliación, proporcionaremos as datas dos exames con antelación suficiente así coma as instrucións enunciadas dunha en unha, asegurándonos de que entenden o que se lles pide. Facilitaremos con antelación a información sobre o modelo de exame, estrutura, forma de complementalo, etc. Permitiremos todo o tempo que necesiten. Evitarase penalizar as interferencias entre LG e LC e tamén evitaremos a realización de exames globais, eliminando os temas de avaliacións superadas.

ACTIVIDADES DE REFORZO.

As actividades van a variar dependendo de si o alumnado presenta necesidades educativas especiais permanentes , de tipo puntual ou temporal, por estar atravesando unha situación problemática, etc. De todos os xeitos o alumnado necesitará unha axuda especial que lle dea unha resposta ás súas necesidades educativas.

O reforzo poderá ser tanto durante, paralela, ou posteriormente a clase “ordinaria”, e dicir faranse actividades educativas que proporcionen respostas a unha situación de dificultade, atraso, atasco ou retroceso escolar dun alumno respecto á marcha do seu grupo-clase , para deste xeito eliminar ou diminuir a incidencia das carencias ou dificultades.

Dependendo da súa necesidade os alumnos-as que o precisen, realizarán o mesmo traballo cos seus compañeiros pero eliminaranse contidos adecuados a unha necesidade específica.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

En termos xerais tratarase de reforzar as técnicas instrumentais (linguaxe oral, lectura, escritura,razoamento), os hábitos de traballo (especialmente na ESO), as técnicas de traballo, e os coñecementos propios da área de relixión.

Faranse por tanto grupos flexibles e traballarase o mesmo tempo un ensino individualizado no cal se teña moi presente o punto de partida de cada alumno/a, as súas dificultades específicas e a súa capacidade de desenvolvemento.

Reparto equilibrado dos contidos. Distribución dos contidos por trimestres.

Repasso cílico dos contidos.

Avaliación continua de xeito que se podan repasar e fixar contidos máis facilmente.

Actividades de repaso ao final de cada tema, elaboración de traballos complementarios,...

Traballar cun método individualizado e tendo en conta o punto de partida de cada alumno/a, a súas dificultades específicas e a súa evolución. Algúns poden levar traballo para facer na casa se o seu ritmo de traballo na aula é máis lento co dos seus compañeiros-as.

Emprego da aprendizaxe cooperativa como método de axuda entre iguais.

Propiciar un ambiente de socialización que faga evidente a función comunicativa, cooperación e corrección colectiva, traballos en grupo e posta en común, etc.

Propor actividades de investigación que favorecen as técnicas de traballo autónomo e permiten a cada alumno/a aplicar o seu ritmo e a forma de traballo más axeitada ás súas características individuais.

Utilización dunha linguaxe directa e clara na exposición dos contidos, evitando todo tecnicismo innecesario.

Emprego de cadros-resumo coas ideas fundamentais, para unha maior facilidade de memorización.

ADAPTACIÓNS CURRICULARES.

Cando por mor das necesidades educativas específicas do alumnado, sexa necesario facer unha adaptación curricular, farase de acordo as necesidades que presente o alumno-a, asumindo a diversidade coma un reto ao que dar resposta nun marco integrador, e dicir coma unha estratexia de adecuación curricular ou un procedemento que posibilita adaptar o currículo ás características propias do alumnado que o precisa.

En definitiva partirse da avaliación psicopedagóxica realizada onde se determine o nivel de competencia curricular do alumno-a, pois iso servirá como punto de partida básico para la elaboración da proposta curricular alternativa e coa axuda da psicopedagoga do centro elaborarase a proposta curricular que se corresponda coas necesidades educativas que o alumno-a presente, sempre optado por aquellas medidas de adecuación que manifesten un maior potencial normalizador.

14. ELEMENTOS TRANSVERSAIS.

Este curso a **educación para a saúde** incluíndo as medidas de prevención e hixiene para facer do alumnado axentes activos na mellora da saúde da comunidade.

Ademais da comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional, traballaranse dun xeito especial os seguintes valores en cada unidade.

Unidade 1	Valores das dimensións persoais. As persoas desenvolven unhas dimensións más que outras, dependendo dos seus valores e virtudes más importantes. Educación para a paz. Cada persoa, polo seu orixe divino e pola súa identidade única, posúe un valor absoluto e unha dignidade única
-----------	--

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Unidade 2	<p>Educación moral e cívica. Valores e antivalores da xuventude.</p> <p>Educación para a interculturalidade. O sentimento da dignidade humana é sentirse persoa cos mesmos dereitos fundamentais e inviolables cos demás.</p> <p>Os proxectos de vida e os valores. Existen diferentes proxectos de vida porque cada persoa da máis importancia a uns valores que a outros.</p> <p>Educación para a igualdade dos性os: o Bautismo confirma a igualdade radical ante Deus do home e da muller</p>
Unidade 3	<p>Educación ecológica. Os comportamentos morais son os que conservan a Terra e humanizan a persoa. Encíclica sobre a ecoloxía integral.</p> <p>Educación para os Dereitos Humanos. A mensaxe revolucionaria de Xesús sobre a igualdade de todas as persoas, que é a orixe das actuais leis sobre a igualdade e os dereitos humanos universais.</p> <p>O valor da liberdade. O valor da liberdade consiste na capacidade humana para elixir que facer en cada momento.</p>
Unidade 4	<p>O valor da oración. Consiste en dialogar e relacionarse persoalmente con Deus.</p> <p>Educación para a igualdade entre os sexos. As mulleres da Biblia. As súas respuestas de fe.</p>
Unidade 5	<p>Educación para a interculturalidade. Manifestacións artísticas da imaxe de Xesús no mundo. Lugares declarados Patrimonio de la Humanidad relacionados con Xesús.</p> <p>Educación para a saúde. A comunidade Cenáculo. Asociación que axuda a xoves drogadictos, alcohólicos, anoréxicos.</p> <p>O sentimento de escoitar. É a vivencia que se produce ao quedarse en silencio, para oír profundamente a Deus, aos demás e a nosa conciencia.</p>
Unidade 6	<p>O sentimento de comunicarse. É a emoción de unión e confianza, que se experimenta cando se comparte con outra persoa unha información, un problema, unha alegría...</p> <p>O valor da amizade. A amizade é unha relación de verdadeiro amor entre dúas persoas, que mutuamente se axudan, escóitanse e confían unha na outra.</p> <p>Educación para a paz.</p>
Unidade 7	<p>Educación para a solidariedade. Pensar no ben común e non só no ben propio, dar prioridade ás persoas antes que o puramente material.</p> <p>O valor da identidade persoal. Consiste en descubrir e desenvolver a propia personalidade. Saber quen son de verdade, as miñas cualidades e a miña misión na vida, o que me fai único e especial.</p>
Unidade 8	<p>Educación para a solidariedade. O relato de Mt.25, 31-46, amosa que o destino final de cada persoa decídese na actitude e comportamento que se teña cos más necesitados e na importancia de tratar como irmáns aos más marginados da sociedade.</p> <p>O valor de cambiar. Consiste en empezar unha nova vida, con novos e mellores valores, actitudes, sentimentos, comportamentos...</p>

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Unidade 9	<p>Educación para a saúde. Programa da irmá Linda (taekwondo "Poomsae") como complemento as terapias de rehabilitación de nenos con cancro.</p> <p>O valor da sociabilidade. Saber convivir cos demais e respectar as súas costumes diferentes, os seus valores e formas de pensar.</p> <p>O valor da solidariedade. Consiste no bo sentimento de empatía e no comportamento de servir e axudar aos demais.</p>
-----------	---

15. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PROXECTO LECTOR

O departamento de relixión ten previsto seguir colaborando en todas as actividades que programa a Biblioteca para o curso.

Así mesmo a profesora de relixión forma parte do grupo de traballo da biblioteca A3P que dedican parte do seu horario a facer gardas de Biblioteca, actividades de préstamo de libros (proxecto MEIGA), e o desenvolvemento de actitudes favorables á lectura mediante a creación de ambientes lectores, entre outras estratexias.

Participamos tamén dedicando un tempo á lectura na aula seguindo o calendario marcado pola biblioteca.

O Departamento de Relixión propón e aconsella algunas lecturas que considero bastante axeitadas para o noso alumnado, e poden dispoñer delas na Biblioteca do centro

- “El hombre en busca de sentido”. Victor Frankl.
- “Dios existe yo me lo encontré”. Andre Frossard.
- “Si lo dicta el corazón”. María Menéndez.
- “Vida después de la vida” Raymon A. Moody
- “El regreso del hijo pródigo” (meditaciones ante un cuadro de Rembrandt).Henri J.M. Nouwen
- La Biblia Manga. Siku
- “Jesús Manga”.Siku
- “El Pastor y las Estrellas”. Eduardo Santa
- “56 Cuentos para buscar a Dios” (El camino de la sencillez). Julio Peradejordi

16. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN TIC

A aplicación das tecnoloxías da información e a comunicación ao traballo da aula convértese nunha peza clave na educación e formación das novas xeracións. A súa importancia social fai que deban estar presentes nos centros educativos, de modo que os alumnos adquieran os coñecementos e habilidades necesarias para abordar con garantía de éxito a súa utilización en todos os ámbitos: educativos, familiares ou de lecer.

Trátase de que o alumnado, ao rematar a súa escolarización obligatoria, alcancara unha competencia dixital. Esta competencia consiste en dispoñer de habilidades para buscar, obter, procesar e comunicar información, para transformala en coñecemento. Incorpora diferentes habilidades, que van dende o acceso á información ata a súa transmisión en distintos soportes unha vez tratada; todo isto tendo en conta a situación xeográfica, social e persoal do alumnado, o tipo de alumnado, a formación do profesorado e as infraestruturas dispoñibles no centro.

Dende o departamento de relixión tense previsto neste curso:

Un maior uso da biblioteca escolar como centro de recursos multimedia para a obtención de información e para a aprendizaxe.

Lograr que os nosos alumnos coñezan a páxina Web do centro e a utilicen como espazo de comunicación e de colaboración con toda a comunidade educativa. Fomentar dita páxina web

onde o departamento ten unha serie de páxinas para que o alumnado poida visitar, e onde se recollen tamén os criterios de avaliación deste departamento.

Animar ao alumnado a que entregue os seus traballos en soporte electrónico, que presente ditos traballos, voluntarios ou obligatorios, nos formatos Word, Powerpoint ou Prezi, e que utilice o ordenador como medio de creación, de cooperación e de expresión das propias ideas.

Contribuír a que os nosos alumnos aprendan a utilizar correctamente Internet así como o teléfono móvil, pois é un potente aparello tecnolóxico amplamente difundido entre a comunidade educativa que, ben utilizado, nos ofrece unha oportunidade de mellora da actividade escolar, pero consideramos moi importante que o alumnado debe respectar as normas do Centro referente a súa utilización reflectidas nas NOFC.

Impulsar a comunicación dos nosos alumnos con outros alumnos de Relixión doutros centros. Dar a coñecer e invitalos a utilizar páxinas Web relacionadas coa materia.

17. CONTRIBUCIÓN DO DEPARTAMENTO AO PLAN DE CONVICENCIA

O Departamento de Relixión contribúe ao Plan de Convivencia de centro:

- Educando ao alumnado para a convivencia democrática, incorporando na práctica docente contidos relacionados coa convivencia escolar e a resolución pacífica de conflitos.
- Respectando a liberdade de conciencia e conviccións relixiosas e morais, así como a dignidade, integridade e intimidade de tódolos membros da comunidade educativa.
- Cumprindo e facendo cumplir as normas de convivencia do centro no ámbito da súa competencia.
- Fomentando un clima positivo de convivencia no centro e na aula, e durante as actividades complementarias e extraescolares, favorecendo un bo desenvolvemento do proceso de ensinanza-aprendizaxe.
- Mantendo a orde e velando polo axeitado comportamento do alumnado no centro, tanto na aula como fóra dela, corrixindo e poñendo en coñecemento dos órganos competentes as condutas que alteren a convivencia.
- Informando as familias das cuestións que puidesen afectarles, dos incumplimentos das normas de convivencia por parte dos seus fillos e das medidas disciplinarias adoptadas ao respecto.
- Controlando as faltas de asistencia así como os retrasos dos alumnos e informando aos titulares, segundo o procedemento establecido.

18. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

Para este curso,

- Trataremos de expor o Belén se non hai problemas de espazo ou sanitarios coma nos últimos anos.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

- Pretendese seguir coa actividade de S. Valentín na que os alumnos poderán manifestar tenrura, amizade, admiración, sentimentos positivos, etc. Unha educación na tenrura para combater a violencia.
- Colaborar coa Biblioteca A3P na celebración do día da Paz .
- Por medidas hixiénicas de momento seguimos eliminando a actividade de recollida de tapóns este curso pero continuaremos sensibilizando na solidariedade coas persoas necesitadas e no coidado do medio ambiente.
- Realizar un tramo do camiño de Santiago, esta actividade está prevista en colaboración co Departamento de Educación Física con alumando de 2º ESO. No primeiro trimestre, farán o tramo do camiño inglés que pasa por Cambre. Cabe destacar, que este ano é **Año Santo Compostelán**, e o Departamento de Relixión propón dar a coñecer aos seus alumnos, máis información sobre este apaixonante tema, no que está imbuída non só a historia e cultura de Galicia, senón tamén de España e Europa.
- Invitar a unha ONG ao centro para concienciar ao alumnado en actividades de voluntariado e solidariedade.
- Visitar co alumnado de 1º ou 2º de Bacharelato unha mostra de arquitectura relixiosa (catedral, igrexa, capela, etc) para que o alumando coñeza as expresións relixiosas da cultura e da arte, e faga unha pequena rota de peregrinaxe, esta actividade vai depender do número de alumnos que teñamos así como se podemos realizala xunto con outro ou outros departamentos para completar as prazas do autobús e sempre que a situación o permita.
- Gustaría me que o alumnado de relixión en bacharelato e en 4º ESO asistira as charlas do congreso “Lo que de verdad importa”.

19. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

Neste apartado pretendemos promover unha reflexión como docentes e facer unha autoavaliación da realización e o desenvolvemento da nosa programación didáctica. Para elo, ao finalizar cada unidade didáctica farémonos unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamiento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

Propoñemos o uso dunha ferramenta para a avaliação da programación didáctica no seu contexto; esta pódese realizar ao final de cada trimestre, para así poder recoller as melloras na seguinte. Dita ferramenta descríbese a continuación e irémona completando según as necesidades de avaliação e mellora. Estas necesidades de mellora quedarán reflectidas na nosa memoria de fin de curso.

ASPECTOS A AVALIAR	A SALIENTAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSONAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

Manexo dos contidos da unidade			
Descriptores e desempeños competenciáis			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			
Interdisciplinariedade			

20.-PUBLICIDADE E CONSTANCIA DE INFORMACIÓN AO ALUMNADO E FAMILIAS

Nos primeiros días da actividade lectiva facilitarase ao alumnado a información básica relativa a programación didáctica da materia, criterios de avaliación, procedementos e instrumentos de avaliación, criterios de cualificación, rubricas. Posteriormente para garantir a súa publicidade, darase a coñecer á comunidade educativa subindo dita programación a páxina web do centro, onde tamén figura o correo electrónico da profesora para que as familias poidan aclarar dúbihdas ou solicitar máis información.

Os avisos das datas de exame, unha vez manifestados oralmente poranse na cortiza, pizarra da aula, na aula virtual ou como teñan costume os delegados de cada curso.

Informarase así mesmo da Aula Virtual para que poidan entregar as tarefas e os traballos colaborativos.

ANEXOS

ANEXO

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

CURSO 2022 / 2023
IES DAVID BUJÁN

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

RUBRICAS

RÚBRICA PARA A AVALIACIÓN DUN EXAME

	SOBRESAINTE 2.5	NOTABLE 2	BEN 1.5	SUFICIENTE 1.25	INSUFICIENTE 1
PRECISIÓN NAS RESPOTOS	Todas as respotas desenrolan o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas as respotas desenrolan o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respotas desenrolan o tema con claridade, precisión e concisión.	Poucas respotas desenrolan o tema con claridade, precisión e concisión.	Ningunha das respotas desenrolan o tema con claridade, precisión e concisión.
PRESENTACIÓN	Todas as respotas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas as respotas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respotas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Poucas respotas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respotas non están presentadas con limpeza e pulcritude.
Nº DE PREGUNTAS RESPONDIDAS	Todas as preguntas están respondidas.	Respondeu polo menos o 70% das preguntas.	Respondeu polo menos o 70% das preguntas.	Respondeu polo menos o 50% das preguntas.	Respondeu una porcentaxe menor do 50% das preguntas.
GRAMÁTICA E ORTOGRAFÍA	Non hai errores gramaticais, ortograficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Case non hai errores gramaticais, ortograficos ou de puntuación e o texto lese con fluidez.	Existen poucos errores gramaticais, ortograficos ou de puntuación, e o texto ten algúna dificultade para entenderse.	Existen algúns errores gramaticais, ortograficos ou de puntuación, e o texto enténdese con dificultade.	Existen bastantes errores gramaticais, ortograficos ou de puntuación, e o texto non se entende.

RÚBRICA PARA AVALIAR A REDACCIÓN E A PRESENTACIÓN DE TRABALLOS ESCRITOS

	SOBRESAINTE 2.5	NOTABLE 2	BEN 1.5	SUFICIENTE 1.25	INSUFICIENTE 1
REDACCIÓN	O traballo está ben estruturado, non presenta errores ortográficos e cumple na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenrolo, conclusión-opinión persoal e bibliografía.	O traballo encóntrase ben estruturado nun 70-80%, case non hai errores ortográficos e cumple na súa totalidade coa estrutura, introdución, desenrolo, conclusión-opinión persoal e bibliografía.	O traballo encontrase ben estruturado nun 60%, presenta poucos errores ortográficos e cumple na súa totalidade coa estrutura, introdución, desenrolo, conclusión-opinión persoal e bibliografía.	O traballo encontrase ben estruturado nun 50% ten algún errores ortográficos e non cumple na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenrolo, conclusión-opinión persoal e bibliografía.	O traballo non está estruturado, existen bastantes errores ortográficos e fálta parte ou totalidade da introdución, do desenrolo, da conclusión-opinión persoal ou da bibliografía.
CONTIDO	Abórdase o contido que se pediu.	Nalgúns parágrafos non se aborda nada o contido que se pediu.	Un 40% do texto non ten relación co contido que se pediu.	A metade dos parágrafos non fan alusión ao tema pedido.	So se menciona o tema pedido, pero non se aborda.
ARGUMENTACIÓN DE IDEAS	Presenta ideas ben argumentadas e sen errores.	Presenta ideas ben argumentadas e case non hai errores.	Presenta ideas que argumenta con debilidade.	Presenta ideas sen argumentar.	Non presenta ideas o as que presenta non están argumentadas.
PRESENTACIÓN E LIMPEZA. ORIXINALIDADE	O traballo está presentado con pulcritude, limpeza e moi esmerado. Moi orixinal na presentación.	O traballo está presentado con pulcritude pero non é moi esmerado. Bastante orixinalidade na súa totalidade.	O traballo está presentado con pulcritude pero ten dous o tres tachóns. Ten partes orixinales.	O traballo ten dobreces e más de tres tachóns. Non é moi orixinal.	O traballo está presentado cun gran número de dobreces e tachóns. Non amosa orixinalidade.
TEMPO DE ENTREGA	A entrega realizase na data indicada.	A entrega realizase no dia indicado pero con atraso.	A entrega realizase con un día de atraso.	A entrega realizase con tres días de atraso.	A entrega realizase despois de pasados tres días da data indicada.

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

RÚBRICA PARA AVALIAR A EXPOSICIÓN ORAL DE TRABALLOS

	SOBRESAINTE 2.5	NOTABLE 2	BEN 1.5	SUFICIENTE 1.25	INSUFICIENTE 1
PRESENTACIÓN	O estudiante presenta de xeito formal e da a coñecer o tema da presentación e o obxectivo que pretende.	O estudiante presenta de forma rápida e da a coñecer o tema da presentación e o obxectivo que pretende.	O estudiante presenta de forma rápida e comenda a súa exposición sen mencionar o tema do que trata.	O estudiante presenta sen díci o seu nome e menciona o tema de forma moi xeral.	O estudiante empeza a súa exposición sen facer una presentación inicial.
XPRESIÓN ORAL VOLUME DE VOZ EXPRESIVIDADE	Utiliza un vocabulario adecuado e a exposición é coherente coas ideas expostas. O seu volume de voz é suficientemente alto como para ser escuchado desde todas as partes do aula. As súas expresións faciais e a súa linguaaxe corporal xeneran un forte interese e entusiasmo sobre o tema nos outros.	O vocabulario é adecuado e a expresión é clara na presentación das ideas expostas. O seu volume de voz é adecuado e alto para ser escuchado por todos, ainda ás veces, cando dúbida, baixa o volume. As súas expresións faciais e a súa linguaaxe corporal xeneran en moitas ocasións interese e entusiasmo, ainda que algunas veces pérdeuse e nin presenta toda a información.	Fálolle vocabulario e ten algún problema para expresar correctamente as súas ideas. Non é escuchado por toda a aula cando fala en voz alta, agás si se sente moi seguro e aumenta o seu volume de voz por uns segundos. As súas expresións faciais e a súa linguaaxe corporal xeneran en algunas ocasións interese e entusiasmo, ainda que algunas veces non presenta toda a información.	Ten un vocabulario moi básico e problemas para transmitir correctamente as súas ideas. O seu volume de voz é medio e ten dificultades para ser escuchado por todos na aula. As súas expresións faciais e a súa linguaaxe corporal mostran unha actitude pasiva e non xeneran moi interese pero algunas veces, cando fala de algo que lle gusta moi, é capaz de mostrar algo de entusiasmo.	Ten un vocabulario moi básico e non logra transmitir con claridade as súas ideas. O seu volume de voz é moi baixo como para ser escuchado por todos na aula. Moi pouco uso de expresións faciais ou linguaaxe corporal. Non xenera interese no xeito de falar.
INCLUSIÓN DOS ASPECTOS RELEVANTES EXPLICACIÓN DO PLAN DE TRABALLO RECURSOS DIDÁCTICOS	Expón claramente o traballo e aporta referencias aos coñecementos traballados. Explica cada paso con detalle, con lóxica e cronoloxicamente na orde na que o realizou. A exposición acompañaase con soportes audiovisuais en diversos formatos, especialmente atractivos e de moita calidade.	Expón claramente o traballo, pero non relaciona toda a exposición cos coñecementos traballados. Explica todos os pasos claramente, pero liouse un pouco ca orde. Soporte visual axeitado e interesante na súa xusta medida.	Expón claramente o traballo, pero non relaciona cos coñecementos traballados. Explica todos os pasos claramente, pero liouse na orde e foi necesario reorganizártelle a través das preguntas. Soporte visual axeitado.	Ten dificultade para expoñer o traballo porque non entende os coñecementos traballados. Presenta dificultade á hora de diferenciar os pasos que deu e necesita axuda para explicalos con claridade. Soporte visual non axeitado.	Non expón o traballo nin coñece os conceptos traballados necesarios para a súa realización. Non identifica os pasos que deu nin é capaz de reconducir o discurso de forma guizada. Sen soporte visual.
TEMPO ORIXINALIDADE	O alumno utilizou o tempo axeitado e pechou correctamente a súa presentación. Moita orixinalidade na presentación e respecto na autoría das fontes.	O alumno utilizou un tempo axustado ao previsto, pero cun final precipitado ou excesivamente longo por falta de control de tempo. Bastante orixinalidade. Puxo algúns bibliografía e sinala algúna páxina web utilizada.	O alumno utilizou o tempo axeitado, pero faltoulle pechar a súa presentación; ou ben non utilizou o tempo axeitado, pero incluiu todos os puntos da súa presentación. Cita algúns fontes.	Excesivamente longo o insuficiente para poder desenrolar o tema correctamente. Pouca biografía.	O alumno esqueceu por completo o tempo que tiña e saluse do tema. Sen biografía.

RÚBRICA PARA AVALIAR O RESUME DUNHA LECTURA CRÍTICA

	SOBRESAINTE 2.5	NOTABLE 2	BEN 1.5	SUFICIENTE 1.25	INSUFICIENTE 1
CLARIDADE NA EXPOSICIÓN DAS IDEAS	As ideas están ben estruturadas en parágrafos claramente definidos e acorde as ideas más importantes del texto.	A estrutura dos parágrafos está acorde coas ideas do texto.	A estrutura dos parágrafos é sinxela, pero correcta, acorde coas ideas do texto.	A estrutura está pouco definida.	O texto non ten estrutura lóxica nos seus parágrafos ou simplemente non se fai separación de ideas mediante parágrafos; é un só parágrafo sen estrutura.
CRÍTICA	Analiza todas as ideas que expón o autor, establece comparacións con outros autores e textos, e proporciona a súa opinión acerca do tema fundamentada no coñecemento deste e documentada con outras lecturas.	Analiza todas as ideas que expón o autor, establece comparacións con outros autores e textos, e proporciona a súa opinión acerca do tema, pero non está ben fundamentada no coñecemento deste e non está documentada con outras lecturas.	Identifica as ideas do autor, as analiza e as desenvolla pero sen comentarios.	Identifica as ideas do autor, pero non as analiza e non as comprende con claridade.	Non identifica as ideas do autor e mostra confusión de ideas.
FONTE	A fonte está citada correctamente.	A fonte está citada, pero falta un dato.	A fonte está citada, pero faltan algunos datos.	A fonte está citada, pero de xeito incorrecto: inclúe datos que non corresponden e omite outros que si son importantes segundo o establecen as metodoloxías.	A fonte non está citada ou está mal citada, de tal xeito que é imposible acceder a ela coa información proporcionada.
GRAMÁTICA, ORTOGRAFÍA E EXTENSIÓN	Non hai errores gramaticais, ortográficos ou de puntuación. A extensión do texto é a adecuada, pois presenta a totalidade de ideas importantes do contido lido, ademais dunha reflexión do alumno ou da alumna.	Caso non hai errores gramaticais, ortográficos ou de puntuación A extensión do texto é adecuada, pois presenta case a totalidade de ideas importantes do contido..	Existen dous errores gramaticais, ortográficos, ou de puntuación A extensión do texto é pouco adecuada, pois é lixeiramente corto ou lixeiramente extenso.	Existen tres errores gramaticais, ortográficos ou de puntuación A extensión do texto é inadecuada, pois non trata a totalidade das ideas do contido ou ben é más extenso do conveniente..	Existen máis de tres errores gramaticais, ortográficos ou de puntuación A extensión do texto é completamente inadecuada: é demasiado breve ou demasiado extenso..

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

RÚBRICA PARA AVALIAR UN DEBATE

	SOBRESAINTE 2.5	NOTABLE 2	BEN 1.5	SUFICIENTE 1.25	INSUFICIENTE 1
DEFENSA DA SÚA POSTURA CAPACIDADE DE ESCOITAR AOS SEUS COMPAÑEIROS RESPECTO DO USO DA PALABRA E DAS IDEAS DOS DEMAIS	Mantén a defensa da súa postura ao longo de todo o debate. Escoita aos seus compañeiros atentamente e analiza os seus argumentos. Sempre espera a súa quenda para facer uso da palabra e o solicita con respecto e con orde. Respecta sempre as opinións dos demais.	Mantén a defensa da súa postura nun 80% do tempo de debate. Escoita aos seus compañeiros e analiza os seus argumentos Sempre espera a súa quenda para facer uso da palabra e o solicita con respecto pero non con orde. Respecta as opinións dos demais..	Mantén a defensa da súa postura nun 60% do debate. Escoita aos seus compañeiros atentamente, pero se distrae en ocasións e non analiza os seus argumentos. En máis de tres ocasións non espera a súa quenda para facer uso da palabra e, cando o solicita, non o fai con respecto nin con orde. Non respecta as opinións dos demais.	Maten a defensa da súa postura menos do 60% do tempo de debate. Escoita aos seus compañeiros atentamente, pero se distrae a metade do tempo e non analiza os seus argumentos. En máis de tres ocasións non espera a súa quenda para facer uso da palabra e, cando o solicita, non o fai con respecto nin con orde. Non respecta as opinións dos demais.	Non mantén a defensa da súa postura durante o debate. Non escoita aos seus compañeiros nin analiza os seus argumentos. Sempre interrompe para facer uso da palabra e non respecta as opinións dos demais.
VOCABULARIO E ARGUMENTACIÓN	Utiliza un vocabulario adecuado e a exposición é coherente coas ideas expostas. Todas as ideas expostas están ben argumentadas	O vocabulario é adecuado e a exposición é claro na presentación das ideas expostas. Unha das ideas non está ben argumentada.	Fálalle vocabulario e ten algún problema para expresar correctamente as súas ideas. Dúas das ideas non están ben argumentadas.	Ten un vocabulario moi básico e problemas para transmitir con claridade as súas ideas. Máis de tres ideas non están ben argumentadas.	Ten un vocabulario moi básico e non logra transmitir con claridade as súas ideas. Ningunha idea está ben argumentada.
DOMINIO DO TEMA	Mostra coñecemento profundo e dominio total do tema.	Mostra coñecemento e dominio total do tema.	O coñecemento e o dominio do tema é regular.	O coñecemento e o dominio do tema é malo.	Non mostra coñecemento nin dominio do tema.
REFERENCIAS A AUTORES VOLUME DO TON DE VOZ	Cita máis de tres referencias relevantes durante a súa participación. O seu volume de voz é adecuado, suficientemente alto como para ser escuchado dende todas as partes do aula, sen ter que berrar.	Cita tres referencias relevantes durante a súa participación. O seu volume de voz é adecuado e alto para ser escuchado por todos, áñada, ás veces, cando dúbida, baixa o volume.	Cita dúas referencias durante a súa participación e só unha foi relevante. Non é escuchado por toda a aula cando fala en voz alta, agás si se sente moi seguro e aumenta o seu volume de voz por uns segundos.	Cita só unha referencia durante a súa participación e non foi relevante. O seu volume de voz é medio e ten dificultades para ser escuchado por todos na aula.	Non cita referencias durante a súa participación. O seu volume de voz é moi baixo como para ser escuchado por todos na aula.

AVALIACIÓN DA PROFESORA

1.- ASISTE CON REGULARIDADE A CLASE.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

2.- É PUNTUAL.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

3.- AS CLASES ESTÁN ORGANIZADAS.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

4.- ENTENDES AS EXPLICACIÓNNS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

5.- PREGUNTAS AS DÚBDADAS E OBTÉS RESPSTA.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

6.- EXISTE UNHA BOA COMUNICACIÓN COA PROFESORA.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

7.- AS PROBAS AXÚSTANSE AO ENSINADO.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

PROGRAMACIÓN XERAL DO DEPARTAMENTO DE RELIXIÓN

8.- ACLARA DÚBIDAS RESPECTO AS CUALIFICACIÓNS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

9.- APRENDO NAS CLASES DESTA PROFESORA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

10.- A PROFESORA É UNHA BOA DOCENTE.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

11.- A MATERIA É IMPORTANTE CARA A MIÑA FORMACIÓN.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

12.- OS CONTIDOS DA MATERIA SON INTERESANTES.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

13. O EQUIPAMENTO DA MATERIA É O AXEITADO.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

*ASPECTOS A MELLORAR

*ASPECTOS A DESTACAR